MESTEREK ÉS MŰHELYEK

PÉLDAÉRTÉKŰ ÉLETUTAK

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Strukturális és Beruházási Alapok

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

Mesterek és műhelyek

PÉLDAÉRTÉKŰ ÉLETUTAK

Mesterek és műhelyek

PÉLDAÉRTÉKŰ ÉLETUTAK

2021

Tartalomjegyzék

ELŐSZÓ	4
BÍRÓ BERTOLD – KÖNYVKÖTŐ MESTER	8
GOMBOS MIKLÓS – HARANGÖNTŐ MESTER	22
KEVI FARKAS ZSOLT – ÖTVÖS MESTER	38
HRIVNÁK TÜNDE – DIVATTERVEZŐ	54
MOLNÁR ÉVA – GYERTYAKÉSZÍTŐ	72
VINCZE LÁSZLÓ – PAPÍRMERÍTŐ	86
FARKAS TÚRI ENIKŐ – NEMEZELŐ	106
KOVÁCS SZABOLCS – FESTETT BÚTOR KÉSZÍTŐ	120
PENCZ JÓZSEF – HALÁSZHÁLÓ KÉSZÍTŐ NÉPI IPARMŰVÉSZ	134
TIFÁN IRÉN – BÚTORFESTŐ	142

Előszó

A NÉPMŰVÉSZETI EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE (NESZ) A TAGSZERVEZETEIVEL EGYÜTT KÖZEL NÉGY ÉVTIZEDDEL EZELŐTT AZZAL A CÉLLAL JÖTT LÉTRE, HOGY KÖZÖS MUNKÁVAL, EGYMÁS ÉRTÉKEIVEL KIEGÉSZÜLVE SEGÍTSÉK A MAGYAR NÉPI KÉZMŰVESSÉG LEGKIVÁLÓBB ALKOTÓIT, AZOKAT, AKIK EGYEDI, MAGAS MŰVÉSZETI ÉRTÉKEKKEL BÍRÓ ALKOTÁSOKAT HOZNAK LÉTRE, ÉS A NÉPI KÉZMŰVES SZAKMÁK ÁTÖRÖKÍTÉSÉNEK MÓDJÁT KÖZÖSSÉGI FORMÁBAN VÉGZIK EL.

A MEGALAKULÁS ÓTA ELTELT IDŐSZAK EREDMÉNYEI AZT MUTATJÁK, HOGY A KITARTÓ SZAKMAI MUNKÁNAK KÖSZÖNHETŐEN A TÁRGYALKOTÓ NÉPMŰVÉSZET MÁRA A LEGMAGASABB SZINTRE JUTOTT; EZT A HAZAI ÉS NEMZETKÖZI ELISMERÉSEK SORA MUTATJA.

MIND A MAI NAPIG ELKÖTELEZETTEK VAGYUNK AMELLETT, HOGY A JÖVŐ GENERÁCIÓI MEGISMERJÉK ÉS ELSAJÁTÍTSÁK A NÉPI KÉZMŰVES SZAKMÁKAT, ÉS A FIATALOK MERÍTSENEK ABBÓL A HATALMAS TUDÁSKINCSBŐL, AMELYET A NÉPI KÉZMŰVESSÉG JELENT. EZ AZ ISMERETANYAG NEMZETI HAGYOMÁNYAINK MEGISMERÉSE SZEMPONTJÁBÓL NÉLKÜLÖZHETETLEN FORRÁS. ÖRÖMÜNKRE SZOLGÁL, HOGY MUNKÁNKKAL HOZZÁJÁRULUNK EHHEZ.

AZ ELMÚLT HÁROM ESZTENDŐBEN CÉLJAINK MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ NAGYMÉRTÉKBEN HOZZÁJÁRULT AZ **EFOP – 1.12.1.17 – 2017 EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM** PROJEKTJE: A **„HÁLÓZATÉPÍTÉS AZ ÉLŐ NÉPHAGYOMÁNYÉRT – KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS ÉS TUDÁSBŐVÍTÉS MEGVALÓSÍTÁSA A CIVIL TÁRSADALOM BEVONÁSÁVAL A HATÁRON ÁTNYÚLÓ KULTURÁLIS KAPCSOLATOK ERŐSÍTÉSÉN KERESZTÜL".**

A PROGRAM KERETEIN BELÜL SZÁMTALAN HAGYOMÁNYŐRZŐ TANÁCSKOZÁS, SZAKMAI WORKSHOP, TÁBOR, KÖZÖSSÉGI BEMUTATÓ, KONFERENCIA ÉS FESZTIVÁL VALÓSULT MEG; EZEK TÖBB SZÁZ FIATAL ÉRDEKLŐDÉSÉT KELTETTÉK FEL A NÉPI KÉZMŰVESSÉG IRÁNT.

PROJEKTÜNK SIKERESEN HALADT ELŐRE, A KORONAVÍRUS VILÁGJÁRVÁNY MEGJELENÉSE AZONBAN ÚJ HELYZETET TEREMTETT, AMELYRE REAGÁLNUNK KELLETT, EZÉRT A VIRTUÁLIS TÉRBE KÖLTÖZTÜNK, ÉS ONLINE KIADVÁNYOKKAL FOLYTATTUK A MUNKÁNKAT; EZEK CÉLKÖZÖNSÉGE A FIATALSÁG VOLT. AZ ONLINE KIADVÁNYOKBAN ISMERT ÉS ELISMERT ALKOTÓK SZAKMAI ÉLETÚTJÁT MUTATTUK BE, OLYAN SZEMÉLYEK

MUNKÁSSÁGÁT ÁLLÍTOTTUK PÉLDAKÉNT A FIATAL ALKOTÓK ELÉ, AKIKNEK A MUNKÁSSÁGA VONZÓERŐT JELENTHET, ÉS AKIK A KÉZMŰVES SZAKMÁK ÁTÖRÖKÍTÉSÉBEN ÉLEN JÁRNAK.

ÍGY SZÜLETETT MEG A *„MESTEREK ÉS MŰHELYEK" – PÉLDAÉRTÉKŰ ÉLETUTAK* CÍMŰ VÁLOGATÁS, MELYET NAGY SZERETETTEL AJÁNLUNK MINDEN ÉRDEKLŐDŐ FIGYELMÉBE.

ONLINE KIADVÁNYUNK OLYAN HAGYOMÁNYŐRZŐ HIVATÁSOK MESTEREIT MUTATJA BE, AKIKNEK A SZAKMAI MÚLTJA, ELÉRT EREDMÉNYEIK ÖSZTÖNZŐLEG HATHATNAK A FIATAL GENERÁCIÓ SZÁMÁRA, ÉS MEGMUTATJÁK AZT, HOGY A KÉZMŰVES TEVÉKENYSÉG HOGYAN TELJESÍT KI ÉLETPÁLYÁKAT, HOGYAN KOVÁCSOL ÖSSZE ALKOTÓ KÖZÖSSÉGEKET.

IGYÁRTÓ GABRIELLA
NÉPMŰVÉSZETI EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE
ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ

BÍRÓ BERTOLD

A könyvkötés lelkét keresd!

BEPILLANTÁS BÍRÓ BERTOLD BÉKÉSCSABAI KÉZMŰVES MŰHELYÉBE

BÍRÓ BERTOLD BÉKÉSCSABAI KÖNYVKÖTŐ MESTER, DE TALÁN KIFEJEZŐBB, HA AZT MONDJUK, HOGY A KÖNYVKÖTÉSZET MŰVÉSZE. MUNKÁINAK LELKE VAN. SZAKMAI ALÁZATA, FORMAKÉSZSÉGE ÉS MUNKASZERETETE AZONNAL SZEMBETŰNIK, HA MEGNÉZZÜK, KÉZBE VESSZÜK, ÉS MEGCSODÁLJUK MUNKÁIT. KÖTÉSEI KIFINOMULTAK, AURÁJUK VAN, ÉS OLYAN TERMÉSZETESEN HATNAK, MINT AZ IDŐJÁRÁS, AZ ILLATOS TAVASZ, A FORRÓ NYÁR, ÉS A MÉLABÚS ŐSZ.

SZERENCSÉRE A KÉZI KÖTÉSZET NEM TARTOZIK AZ ELFELEDETT SZAKMÁK KÖZÉ, HANEM RÉGI, MÍVES, NAGY TRADÍCIÓVAL RENDELKEZIK. A KÉZI KÖTŐK SZÉP MUNKÁI IRÁNT PEDIG EGYRE NŐ A KERESLET. AKIKET ELBŰVÖLNEK A KÖTÉSEI, AZOK ELŐBB-UTÓBB MEGBÍZÓKKÁ, VÁSÁRLÓKKÁ VÁLNAK. BÍRÓ BERTOLD MŰHELYE EGYESÍTI, REMEK ÖSSZHANGBA HOZZA A HAZAI, A HAGYOMÁNYOS BÉKÉSCSABAI KÖNYVNYOMTATÁSON ÉS KÖNYVMŰVÉSZETEN ALAPULÓ ÖRÖKSÉGET, ÉS AZ ERDÉLYI KÖNYVKÖTÉSZETI TRADÍCIÓT, AMELY A MAROSVÁSÁRHELYI MESTERMŰVEKEN NYUGSZIK.

BÍRÓ BERTOLD GYERMEKKORÁBAN MÉG ARTISTA-ÁLMOKAT DÉDELGETETT, DE KÉSŐBB A KÉZI KÖNYVKÖTÉST VÁLASZTOTTA, ÉS „HAMAR BEDOBTÁK A MÉLYVÍZBE". SZEMENKÁR MAGDOLNA VETTE A SZÁRNYAI ALÁ, ÉS EGY HÓNAP ALATT ELKÉSZÍTETTE AZ ELSŐ MUNKÁJÁT. OTT ABBAN A MŰHELYBEN EGY ÉLETRE BELESZERETETT A KÉZI KÖNYVKÖTÉSZET TECHNIKÁJÁBA, SZÉPSÉGÉBE ÉS EMBERI TELJESSÉGÉBE. MINDEZEKRŐL MEGHATOTTAN BESZÉL.

„NAGYON FONTOS AZ ALAPOK ELSAJÁTÍTÁSA A KÖTÉSZETBEN, MINT MINDEN MÁS KÉZMŰVES MESTERSÉGBEN, DE CSAK EZUTÁN KEZDŐDIK EL IGAZÁBÓL A TANULÁS, MELY TALÁN AZ UTOLSÓ BEKÖTÖTT KÖNYVIG TART”. KÉT MESTERÉRŐL EMLÉKEZIK MEG LEGELŐSZÖR, KRÓN ERNŐRŐL ÉS SZEMENKÁR MAGDOLNÁRÓL: NÉLKÜLÜK NEM TARTANA OTT, AHOL MA TART. „A KÉZI KÖNYVKÖTÉSZET CSÍNJÁT-BÍNJÁT EGY VALÓDI MESTERTŐL ELLESNI, ODAADÁSSAL ELTANULNI – ENNÉL NAGYOBB SZERENCSÉBEN NEM IS RÉSZESÜLHET AZ EMBER, HA EZT A MŰVESSÉGET VÁLASZTJA.

A MESTERSÉG FOGÁSAIT MINDIG LEHET CSISZOLNI, BŐVÍTENI ÉS GYARAPÍTANI. A TECHNIKAI ÉS KÉZMŰIPARI RÉSZÉBEN VAN VARIÁCIÓS, ASSZOCIÁCIÓS LEHETŐSÉG, AMELYET TANULÁSSAL, ÖNKÉPZÉSSEL, KUTATÁSSAL BŐVÍTENI LEHET. TÖBB MINT TÍZ ÉVIG OKTATTAM KÉZI KÖNYVKÖTÉST A BÉKÉSCSABAI NYOMDAIPARI SZAKKÖZÉPISKOLÁBAN.”

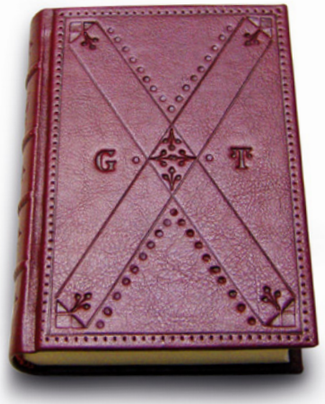

BÍRÓ BERTOLD HOZZÁVETŐLEGESEN 200 DARABOS BETŰKÉSZLETTEL RENDELKEZIK, AMELY AZT JELENTI, HOGY 200 FÉLE BETŰTÍPUSBÓL VÁLASZTHAT EGY-EGY MUNKÁHOZ. KEDVENC BETŰTÍPUSA A *BODONI* ÉS A *TÓTFALUSI MEDIVÁL*. EZ AZ A KÉT BETŰTÍPUS, AMI A LEGTÖBB MUNKÁHOZ ALKALMAS. DE HA EGY HÖLGYNEK KÉSZÍTTETNEK VALAMIT, AKKOR LÁGYABB, ESETLEG DÍSZESEBB BETŰT VÁLASZT VAGY EGY ÍROTT *ARISZTONT*.

A DÍSZÍTŐFORMÁKRÓL SZÓT EJTVE BÍRÓ BERTOLD ELMONDTA, HOGY „LEHET RÉZ VÉSET, AMI 6,7 MILLIMÉTER VASTAG. EGY KÉSZLET NÉGY SAROKELEMBŐL, KIEGÉSZÍTŐJÉBŐL A SARKOK ÖSSZEKÖTŐJÉBŐL KÉTMÉRETŰ GERINCNYOMÓ KAZETTÁBÓL ÁLL, DE VANNAK OLYAN KÉSZLETEK, AMELYEK 60-80 RÉSZBŐL ÁLLNAK, ÉS A MINTÁK SOKFÉLE VARIÁCIÓBAN ILLESZTHETŐK EGYMÁSHOZ. A KÉZI BÉLYEGZŐKNÉL A MINTA NYÉLLEL VAN ELLÁTVA. A SÁVOZÓKNÁL A NYÉLLEL ELLÁTOTT, FÉLKÖRÍVES RÉZBE VAN VÉSVE A MINTA VAGY CSÍK, VAGY PEDIG GÖRGETŐK, MELYEKNÉL KIS KEREKEKBE VÉSIK A MOTÍVUMOKAT.”

A BŐR A LEGIDŐÁLLÓBB ÉS LEGSZEBB ANYAG EGY KÖNYV FELÖLTÖZTETÉSÉHEZ. LEGINKÁBB JUH, BORJÚ VAGY KECSKEBŐRT HASZNÁL, A BŐR FELHÚZÁSÁHOZ SZÜKSÉGES RAGASZTÓT KEMÉNYÍTŐBŐL KÉSZÍTI EL EGY NAPPAL A MUNKA ELŐTT. A BORÍTÓT RÉZVÉSETEKKEL DÍSZÍTI EGY MELEGÍTETT ARANYOZÓ PRÉS SEGÍTSÉGÉVEL.

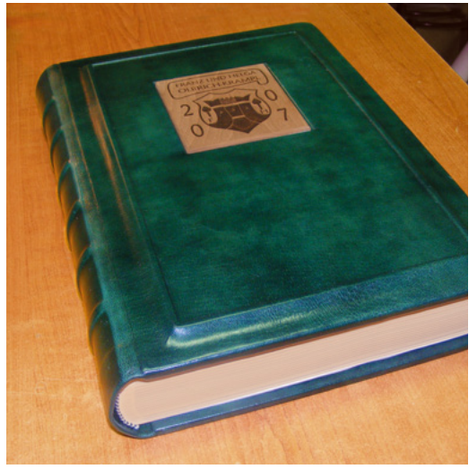

A FELIRATOZÁST SZINTÉN RÉZBETŰVEL KÉSZÍTI, A BETŰKET KÉZI BETŰSZORÍTÓBAN MEGMELEGÍTI ÉS EGY GYANTÁS METÁLFÓLIA SEGÍTSÉGÉVEL SÜTI A TÁBLÁRA. „NAGYON SZERETEK DÍSZÍTENI KÉZI ÍVELŐKKEL ÉS BÉLYEGZŐKKEL IS, EZEK KÜLÖNÖSEN EGYEDI KÖNYVEK. MAGYARORSZÁGON EZT A DÍSZÍTÉST KEVESEN KÉSZÍTIK, DE NYUGAT-EURÓPÁBAN, FŐLEG ANGLIÁBAN NAGY RENESZÁNSZA VAN. A DÍSZÍTETT BŐRMUNKÁKAT SOKSZOR NAPOKIG TERVEZEM. NÉPMŰVÉSZEKKEL IS EGYÜTT DOLGOZOM, NEMRÉG EGY BŐR OKMÁNYHENGERT KÉSZÍTETTEM VERTCSIPKE DÍSZÍTÉSSEL”.

MIT TART A LEGSZEBB MUNKÁJÁNAK? BÍRÓ BERTOLD MINDEN MUNKÁJÁBAN MEGTALÁLJA A SZÉPSÉGET, DE TERMÉSZETESEN MINDIG VANNAK LÁTVÁNYOSABB MUNKÁK. „KÜLÖNÖS KIHÍVÁSNAK SZÁMIT EGY BŐRBORÍTÁSÚ ALBUM PÉLDÁUL, EGY KASTÉLY VENDÉGKÖNYVE ESETLEG EGY OKMÁNYHENGER. ARRA IS VOLT PÉLDA, HOGY LILIOMFORMA DOBOZT KÉRT A MEGRENDELŐ. EGYIK LEGSZEBB FELADATNAK TARTOM, HOGY A KÖNYVKÖTŐK ORSZÁGOS IPARTESTÜLETE MEGBÍZÁSÁBÓL RÉSZT VEHETTEM A KOMÁRNÓI KÖNYVTÁR RÉGI KÖNYVEINEK HELYREÁLLÍTÁSÁBAN.” BÍRÓ BERTOLD ÚGY ÉRZI, MÁRA SIKERÜLT MAGYARORSZÁGON IS VISSZAÁLLÍTANI A KÉZI KÖTÉS BECSÜLETÉT, ÉS A LEGMAGASABB SZÍNVONALRA, SZINTE MŰVÉSZETTÉ EMELNI, HOGY A LELKET ÉS AZ ÉLETET NEMESÍTSE.

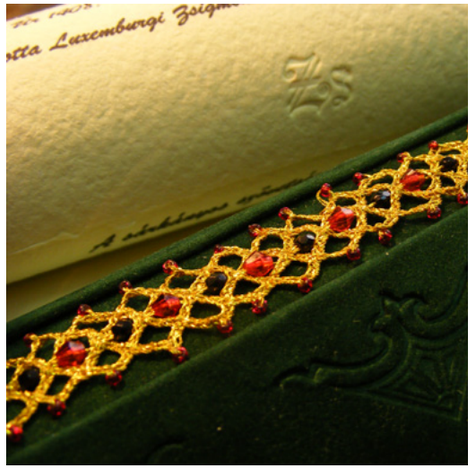

GOMBOS MIKLÓS

Végy jó minőségű agyagot, és távolíts el belőle minden szennyeződést!

BESZÉLGETÉS GOMBOS MIKLÓS HARANGÖNTŐ MESTERREL

A HARANG SZAVA EGYKOR VÉGIGKÍSÉRTE AZ EMBEREK ÉLETÉT, RENDBE FOGTA HÉTKÖZNAPJAIKAT, ÜNNEPEIKET. MÁRA VESZÍTETT FONTOSSÁGÁBÓL, DE A MAI EMBER SZÁMÁRA IS ÉRTHETŐ A RÉGI LATIN MONDÁS, *VIVOS VOCO, MORTUSO PLANGO, FULGURA FRANGO*, AZAZ AZ ÉLŐKET HÍVOM, A HALOTTAKAT ELSIRATOM, A VILLÁMOKAT MEGTÖRÖM. A HARANG SZAVA EGYSZERRE JELENT EMLÉKEZÉST, HÍVÁST, FIGYELMEZTETÉST, VÉDELMET ÉS VÉDEKEZÉST IS. MINDEN KÖZÖSSÉG SOKAT ÁLDOZOTT ARRA, HOGY SZÉPEN CSENGŐ, HÍRÜKET MESSZE VIVŐ HARANGJA LEGYEN. NAGYJÁBÓL TUDJUK, HOGY EGY ADOTT TELEPÜLÉSEN MIKOR ÉS MIÉRT HARANGOZNAK, DE VAJON TUDJUK-E, HOGY MIÉRT SZÓLNAK MINDEN DÉLBEN A HARANGOK?

1456-OT ÍRUNK: II. MEHMED SZULTÁN FÉLELMETES SEREGÉVEL MAGYARORSZÁG ELLEN INDUL. A KOR SZOKÁSÁNAK MEGFELELŐEN III. CALLIXTUS KERESZTES HADJÁRATOT HIRDET, PÁPAI BULLÁJÁBAN PEDIG MINDEN HÍVŐT IMÁDKOZÁSRA SZÓLÍT A KERESZTÉNYSÉG VÉDELMÉBEN. BŐ 500 ÉV TÁVLATÁBÓL ELGONDOLKODTATÓ, VAJON A HARANGSZÓ NYOMÁN ELMONDOTT IMÁNAK LEHETETT-E SORSDÖNTŐ SZEREPE A KAPISZTRÁN ÉS HUNYADI JÁNOS ÁLTAL VEZETETT SEREGEK GYŐZELMÉBEN AZ OSZMÁNOK ELLEN NÁNDORFEHÉRVÁRNÁL? SOKAN ÍGY GONDOLTÁK ÉS LETT A KÜZDELEMRE HÍVÓ HARANGSZÓBÓL A TÖRÖKÖKET 70 ÉVRE SIKERESEN MEGÁLLÍTÓ ÜNNEPI HARANGSZÓ. 1500-BAN VI. SÁNDOR PÁPA EGY ÚJABB TÖRÖK VESZEDELEMTŐL TARTVA PÁPAI BULLÁJÁBAN MÁR ARRÓL RENDELKEZIK, HOGY A HARANGSZÓ EZENTÚL MINDEN DÉLBEN SZÓLALJON MEG ÉS EMLÉKEZTESSEN ARRA, HOGY A KERESZTÉNYSÉG VÉDELME ÉS AZ ÖSSZETARTÁS MINDENKOR ÉS MINDENHOL FONTOS KÖTELESSÉG.

*Régi magyarországi **harangöntő család** tagja, ez olvasható a honlapján. Mit jelent ez, kik voltak a felmenők között?*

A RÉGI HARANGÖNTŐ CSALÁD: ELŐDÜNK, SZLEZÁK LÁSZLÓ, MAGYARORSZÁG ARANYKOSZORÚS HARANGÖNTŐ MESTERE, AKI A POZDREK ÉS THÚRI HARANGÖNTŐ CÉGNÉL TANULT, KÉSŐBB OTT IS DOLGOZOTT, MAJD 1910-TŐL MÁR ÖNÁLLÓAN, FÜGGETLEN HARANGÖNTŐKÉNT DOLGOZOTT, ÉS ANGYALFÖLDÖN, A FRANGEPÁN UTCÁBAN (XIII. KERÜLET, BUDAPEST) ALAPÍTOTT HARANGÖNTŐDÉT. A PÁRIZSI VILÁGKIÁLLÍTÁSON SIKERESEN SZEREPELT. HOGY FŰZTÉK- E ROKONI SZÁLAK POZDREK ÉS THÚRI HARANGÖNTŐKHÖZ, AZT NEM TUDOM, DE AZ BIZTOS, HOGY MINDHÁRMAN A FELVIDÉKRŐL JÖTTEK.

A családi hagyomány egyértelműen a harangöntés, a harangkészítés mesterségének kitanulása felé vitte fiatalként? Hol tanult, kik voltak a mesterei?

ÉDESAPÁM, GOMBOS LAJOS MÁR SZLEZÁK LÁSZLÓNÁL TANULTA A MESTERSÉGET, A FOGADOTT FIA VOLT, MÍG RÁKOSI BE NEM ZÁRATTA A HARANGÖNTŐDÉT 1952-BEN. 1958-BAN ÉDESAPÁM VEZETÉSÉVEL NÉHÁNY EMBER, AKI A SZLEZÁK CÉGNÉL DOLGOZOTT, ŐRSZENTMIKLÓSON ÚJRAÉLESZTETTE A SZAKMÁT. ÉN NÁLA ISMERKEDTEM EZZEL A SZÉP HIVATÁSSAL, KIS KERÜLŐVEL, DE ITT TETTEM LE A VOKSOT A SZAKMA MELLETT. 1984-BEN ÖNÁLLÓAN KEZDTEM A SZÜLŐI MŰHELYBEN DOLGOZNI, 1993-BAN SAJÁT MŰHELYT ALAKÍTOTTAM KI, HOGY A MODERN ÖNTŐDEI TECHNOLÓGIÁKAT MEGKÍSÉRELJEM ÖTVÖZNI AZ ŐSI ÖNTÉSZETTEL. KISEBB-NAGYOBB SIKERREL MEG IS TÖRTÉNT. AZ EREDMÉNY – RÖVIDEBB IDŐ ALATT JOBB MINŐSÉGŰ TERMÉK.

Mennyire tartják titokban a mesterségbeli tudást?

A MESTERSÉGBÉLI GYAKORLATOT ÉS „TUDÁST” NEM TITKOLJUK, HISZEN NINCS ÉRTELME. A MŰHELYBEN GYAKRAN ZAJLANAK TÁRLATVEZETÉSEK KÜLÖNBÖZŐ CSOPORTOKNAK, SZAKMAI ELŐADÁSOK KÍSÉRETÉBEN.

Van kapcsolata más mesterekkel?

ISMEREK NÉHÁNY SZAKMABÉLIT: A FELSINSZKI CSALÁDOT, A GRASSMAYER CSALÁDOT AUSZTRIÁBAN, A BACHART CSALÁDOT, JÁRTAM AZ OLASZORSZÁGI DI POLI MŰHELYBEN, SVÁJCBAN AARAUBAN, A HOLLANDIAI FRITZENNÉL, ÉS A PELMER MŰHELYBEN IS, A FRANCIA PACCHARD CÉG KÉPVISELŐJÉVEL IS TALÁLKOZTAM, SZÓVAL TUDUNK EGYMÁSRÓL.

Ha meglát, meghall egy harangot, akár a sajátját, akár egy ismeretlent, mire gondol először? Mit lehet megállapítani egy harang hangjából? Mitől jó egy harang?

HA MEGLÁTOK EGY SZÉP MŰVŰ HARANGOT, ÖRÜLÖK, FŐLEG, HA A HANGJA IS KEDVES A SZÁMOMRA. HA TEMPLOM KÖZELÉBEN HALLOM MEG A HARANGOT, AZ ELSŐ, AMIT ÉSZREVESZEK, HOGY EMBERI KÉZ, VAGY GÉP HÚZZA. SŐT AZT IS, HOGY AZ AZ EMBER JÓ KEDVVEL, ÉRZÉSSEL TESZI-E AZT, AMIKOR HARANGOZ. A HARANG HANGJA SZÍNES, FELHANGOKBÓL ÁLL, 4-6 HANGOT KI LEHET HALLANI A DOMINÁNS HANG MELLETT. A HARANG KIZENGÉSE HOSSZÚ, EGY KONDÍTÁSRA KB. 40-60 MÁSODPERC. A HOSSZÚ KIZENGÉS NAGYON SZÉPEN MESSZIRE HANGZÓ HARANGSZÓT HOZ LÉTRE. AZT ÖRÖM HALLGATNI, BÁRKI KÉSZÍTETTE. A KÖVETKEZŐ DOLOG, AMI TERMÉSZETESEN ÖRÖMET OKOZ, HOGY HA EGYMÁSHOZ VISZONYÍTVA HARMONIKUSAN SZÓLNAK.

A honlapján a harangöntés címszó alatt ez szerepel: mindent, amit tudni kell és lehet. Majd magáról a technológiáról frappánsan megjegyzi: A haranghoz, mint egy jó étel recepthez végy jó minőségű agyagot, és távolíts el belőle minden szennyeződést! És aztán jönnek a praktikák a magkészítéshez; az álharang-, a köpeny készítéséhez; az öntés előkészítéséhez, magához az öntéshez, a kiásáshoz. Az öntés akár egyszerűnek is tűnhetne: Olvaszd fel a 22% ón bronzot; jól salakold le; lassan engedd a fémet, ahogy a minta megkívánja; a jól megtöltött minta barátságos mortyogó hanggal jelzi, hogy megtelt; a többi fémet vezesd tovább a következő mintáig és lassan engedd be az ércet a formába!
Mi a legnehezebb művelet és mi a legszebb pillanat ebben a mesterségben?

MINT MINDEN SZAKMÁNAK, ENNEK IS VANNAK NEHÉZSÉGEI: 6-7-9 HÓNAP ALATT KÉSZÜL EL EGY-EGY HARANG, NAGYON SOK ODAFIGYELÉST IGÉNYEL. AZ ÖNTÉS, AMÍG A MINTA MEGTELIK ÉRCCEL, ÖT PERC ALATT LEZAJLIK. UTÁNA RÁ 3-4 NAPTÓL HAT HÓNAPIG TERJEDŐ IDŐSZAKBAN TUDOD CSAK MEG AZT, HOGY HOGYAN KÉSZÜLTÉL FEL A NAGY PILLANATRA. A HARANG MINTÁJA 5 HÓNAPIG KÉSZÜL, AZ ÖNTÉS NÉGY HARANG ESETÉN SEM TÖBB MINT HAT PERC... TERMÉSZETESEN ELŐFORDULT MÁR A 30 ÉV ALATT, AMI NEM ÚGY SIKERÜLT, AHOGY SZERETTÜK VOLNA, DE ABBÓL ÉLÜNK, HOGY A MUNKÁNK 99%-BAN SIKERES.
A LEGSZEBB PILLANAT AZ, AMIKOR KIBONTÁSKOR A MÉG SZÜRKE ÖNTVÉNYEN SZÉPEN SIKERÜLTEK A DÍSZEK, A BETŰK OLVASHATÓK, ÉS A HANGJA OLYAN, AMILYET TERVEZTÜNK.
EDDIG MÉG EGY ELKÉSZÜLT HARANGOM SEM MARADT LENN A FÖLDÖN. A MUNKA OLYAN, MINT A HÁZI FELADAT, MEG KELL CSINÁLNI, HA KÉSZ, AZ MÁR ÖRÖMET OKOZ.

Mire a legbüszkébb harangöntőként és emberként?

A LEGBÜSZKÉBB TALÁN A SEVILLAI VILÁGKIÁLLÍTÁS MAKOVECZ IMRE ÁLTAL TERVEZETT MAGYAR PAVILONJÁBA KERÜLT 14 DB HARANGOMRA VOLTAM (KIBŐVÍTETT OKTÁV HANGTERJEDELMŰ BRONZ HARANGJÁTÉKOT SZÓLALTATTAK MEG), HISZEN AZT TÖBB EZER EMBER LÁTHATTA ÉS HALLHATTA. UTÁNA ARGENTÍNÁTÓL KEZDVE IZRAELEN ÁT A MÁNUSZ SZIGETIG, SŐT AUSZTRÁLIÁIG IS ELJUTHATTAK RÓLUNK A HÍREK, MERT EZEKRŐL A HELYEKRŐL IGÉNY KELETKEZETT A MUNKÁM ÉS A HARANGJAIM IRÁNT. 2000-BEN NÉGY HARANGOM IS MEGFORDULT II. JÁNOS PÁL PÁPÁNÁL, ERRE IS NAGYON BÜSZKE VAGYOK.

Mennyi egy harang piaci ára? Meg lehet ebből élni?

A HARANG PIACI ÁRA VÁLTOZÓ, MI NAGYON OLCSÓK VAGYUNK, MERT CSAK ÍGY TUDUNK FENNMARADNI. A VÁLLALKOZÁSUNK NEMCSAK HARANGÖNTÉSSEL FOGLALKOZIK, HANEM A HARANGOKHOZ TARTÓZÓ LENGŐ- ÉS ÁLLVÁNYSZERKEZETEK TERVEZÉSÉVEL ÉS GYÁRTÁSÁVAL IS, S MINDENFAJTA, A HARANGOKKAL KAPCSOLATOS MUNKÁT – A VILLAMOSÍTÁSTÓL A CSAPÁGYAZÁSIG – ELVÉGZÜNK, DE ÖNTÖTTÜNK MÁR ÁGYÚ-CSÖVET IS.

Mi lesz az utánpótlással? Van, aki tovább vigye ezt a családi örökséget?

ÖRÖM AZ, HOGY SOKAN MEGKERESNEK, A VILÁG MINDEN RÉSZÉRŐL. ÖRÖM AZ, HOGY FIAM VELEM DOLGOZIK. ÖRÖM AZ, HOGY A CSALÁDOM MÖGÖTTEM ÁLL. ÖRÖM AZ, HOGY AZ UNOKÁM KÖZÖLTE VELEM: Ő IS EZT SZERETNÉ CSINÁLNI. A HARANGJAIM HIRDETIK ISTEN DICSŐSÉGÉT, A SZERETETET, A BÉKESSÉGET, AZON A HELYEN, AHOL ÉPPEN SZOLGÁLATBAN VANNAK...

KEVI FARKAS ZSOLT

A Szent Korona másolata

BESZÉLGETÉS KEVI FARKAS ZSOLT ÖTVÖSMESTERREL

KEVI FARKAS ZSOLT ÖTVÖS MESTER AZÓTA FOGLALKOZIK LOVAS ÉKSZERKÉSZÍTÉSSEL, ARANYMŰVESSÉGGEL ÉS ÖTVÖSMŰVÉSZETTEL, HOGY ÖTVÖS TANULÓNAK ÁLLT 1979-BEN. AZ OSZTÁLY TANMŰHELYE AZ ÁLLAMI PÉNZVERDÉBEN VOLT, OTT ISMERKEDETT MEG A SZAKMA MESTERFOGÁSAIVAL. KÉSŐBB EGYÉB MŰHELYEKBEN, PÉLDÁUL A FŐVÁROSI ÓRA- ÉS ÉKSZERIPARI VÁLLALATNÁL GYARAPÍTOTTA SZAKMAI TUDÁSÁT. LOVAS ÉKSZEREI MESSZI FÖLDÖN ISMERTTÉ TETTÉK A NEVÉT; MUNKÁIT A TRADICIONÁLIS DÍSZÍTŐELEMEK ALKALMAZÁSA, ÚJRAALKOTÁSA JELLEMZI. SZÍVESEN LÁTJÁK AZ ALKOTÁSAIT KIÁLLÍTÁSOKON IS, ÉS MINDIG NAGY SIKERREL SZEREPEL A MESTERSÉGEK ÜNNEPÉN IS. 1997-TŐL A ZALA MEGYEI NÉPMŰVÉSZETI EGYESÜLET TAGJA.

Mi indította el ezen a nemes kézműves pályán? Hogyan emlékszik az első találkozására az ötvös mesterséggel? Hol látott először ötvös népi kézműves ékszereket?

SOK EMLÉKEM MARADT A NAGYAPÁMTÓL, AKI ZENÉSZ EMBER VOLT ÉS MAGÁNAK KÉSZÍTETTE FÁBÓL A KOTTATARTÓIT; EZEKBE MINTÁT FŰRÉSZELT. NAGYBÁTYÁM IS SOK SZÉP FAMUNKÁT HAGYOTT HÁTRA. ÉDESAPÁM SZERSZÁMTERVEZŐ ÉS RAJZELLENŐR VOLT. SZABAD IDEJÉBEN A KONYHÁNK OLDALFALÁRA TEMPERÁVAL FELFESTETTE A KÜLÖNBÖZŐ TÁJEGYSÉGEK EGY-EGY VIRÁG MINTÁJÁT, TERMÉSZETESEN SZÍNHELYESEN. A FŐBB VONALAKAT ELŐSZÖR CERUZÁVAL BEJELÖLTE, ÉS CSAK UTÁNA FESTETT! VÉGIG FIGYELHETTEM, AHOGY ELŐSZÖR ALAPOS GYŰJTŐMUNKÁT VÉGEZ MINDEN EGYES MINTÁHOZ, ÉS AHOGY MEGTERVEZI AZ EGÉSZET EGY EGYSÉGBE, MAJD MEGVALÓSÍTJA. ÖRÖK EMLÉK ÉS TANULSÁG MARAD.

Mi ragadta meg az ékszerkészítésben?

AZ TETSZETT MEG AZ ÖTVÖSSÉGBEN, HOGY EGY SIMA LEMEZBŐL, HUZALBÓL FORRASZTÓ SEGÍTSÉGÉVEL TÁRGYAKAT LEHET ALKOTNI, EZEK PEDIG TELJESEN EGYEDIEK, CSAK AZ ÉN ÍZLÉSEMHEZ IGAZODÓK IS LEHETNEK.

Hol tanulta ki az ötvös-mesterséget? Kik voltak az első mesterei? Kiknek köszönhet a legtöbbet a pályán?

SZERENCSÉM VOLT, HOGY AZ ÁLLAMI PÉNZVERŐBEN TANULHATTAM, AHOL A 80-AS ÉVEKBEN A LEGMODERNEBB TECHNOLÓGIÁT ISMERTÉK, MEGTARTOTTÁK A RÉGMÚLT TÁRGYAIT ÉS UGYANAKKOR KÖVETTÉK A LEGÚJABB NYUGATI IRÁNYVONALAT IS. AZ OKTATÓ MESTEREM SCHUSZTER MISI BÁCSI MINDENT MEGADOTT NEKEM. SZINTE AZ EGÉSZ SZAKMÁT ÁTLÁTHATTUK.
AZ ÖTVÖS ÖSSZEFOGLALÓ SZÓ, EGY ÖSSZETETT SZAKMA KIFEJEZÉSÉRE SZOLGÁL. IDE TARTOZIK AZ *ARANYMŰVES*, AKI ÉKSZEREKET KÉSZÍT; AZ *EZÜSTMŰVES*, AKI SZERVIZ-

KÉSZLETEKET, DÍSZTÁRGYAKAT KÉSZÍT; A *VÉSNÖK*, AKI LEHET *SZERSZÁMVÉSNÖK*, KÉSZÍTHET PÉLDÁUL PECSÉTNYOMÓT; DE LEHET *DÍSZÍTŐ VÉSNÖK*, AKI A KARIKAGYŰRŰBE SZÖVEGET VÉS BE; LEHET *FOGLALÓ*, AKI AZ ÉKSZEREKBE FOGLALJA A DRÁGAKÖVEKET. A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI SZAKKÖZÉPISKOLÁBAN MINDEN FÉLÉVBEN VIZSGATÁRGYAT KELLETT KÉSZÍTENI, DE NEM A SAJÁT SZAKMAI TERÜLETÜNKRŐL. MINT ARANYMŰVES NEM KÉSZÍTHETTEM ÉKSZERT, HANEM CSAK A TANKÖNYVBŐL ISMERT EZÜSTMŰVES TERÜLETRŐL VÁLASZTHATTAM. SZAKMÁN BELÜL MARADTAM, DE MÁS ÁGON.

Emlékszik még az első önálló munkájára? Hogyan fogadták a kezdő ötvösmester alkotásait?

AZ ELSŐ MUNKÁM NEM VOLT EGYSZERŰ DARAB. A SORKATONAI SZOLGÁLATOMAT A HM TÉRKÉPÉSZETI INTÉZETÉBEN TÖLTÖTTEM, ÉS OTT UTASÍTOTTAK MAGYARORSZÁG 1:500 000-ES MÉRETARÁNYÚ DOMBORZATI TÉRKÉPÉNEK ELKÉSZÍTÉSÉRE. PERSZE, HOGY NEKILÁTTAM. MINDEN FELTÉTELT BIZTOSÍTOTTAK A MUNKÁHOZ, ÉN MEG FÉLÉV ALATT ELKÉSZÍTETTEM AZT. MA IS OTT LÁTHATÓ AZ INTÉZETBEN, AMI NAGY BÜSZKESÉGGEL TÖLT EL.

Hogyan talált rá a lovas ékszerkészítésre?

A LOVAS ÉKSZEREK KÉSZÍTÉSÉVEL AKKOR KEZDTEM EL FOGLALKOZNI, AMIKOR MAGAM IS AKTÍVAN LOVAGOLTAM. EZ EGYHUZAMBAN 16 ÉVIG TARTOTT. LÁTTAM, HOGY A VERSENYZŐ TÁRSAIMNAK NINCS PÉLDÁUL NYAKKENDŐ CSIPESZE. UTÁNA JÁRTAM A RÉGMÚLT IDŐK STÍLUSÁNAK, SZOKÁSÁNAK EBBEN A VONATKOZÁSBAN. MA MÁR MEGLEPŐ, DE EZT KUTATNI KELLETT ABBAN AZ IDŐBEN, ÚGY A 80-AS ÉVEK VÉGÉN. AZTÁN MEGPRÓBÁLKOZTAM VELE, HOGY EZT A HIÁNYOSSÁGOT PÓTOLJUK. SIKERÜLT. A RÉGI ELEMEKKEL A SAJÁT ÖTLETEIM ALAPJÁN KÉSZÍTEM ÉKSZEREIMET, A DÍSZTÁRGYAKAT.
AZÓTA TÖBB LOVAS SZAKÁGNAK KÉSZÍTETTEM, KÉSZÍTEK VERSENYDÍJAKAT PÉLDÁUL. LOVAS ELŐDEINK

HÍRE BEJÁRTA A VILÁGOT. A LOVAS ÉKSZEREK EGYFAJTA TÁRSADALMI RÉTEG TÁRGYAI, EZÉRT GONDOLTAM ARRA, HOGY A HONFOGLALÁS KORI MINTAKINCSEINK ALAPJÁN ÚJRAGONDOLOM AZ ÉKSZEREK KÉSZÍTÉSÉT. MINDIG IS SZERETTEM A TÖRTÉNELMET, ÉS NEM OKOZOTT GONDOT, HOGY UTÁNA JÁRJAK, HOGY HOL KERESSEM A MEGOLDÁST. EZÉRT SOK IDŐT TÖLTÖTTEM NAGY KÖNYVTÁRAKBAN, KUTATTAM ÉS RAJZOLTAM A MINTAKINCSEKET. VALAMI ÚJAT „ISMERETLENT" SZERETTEM VOLNA KIHOZNI A MEGSZERZETT ISMERETEKBŐL. A VERSENYDÍJAKON IS ALKALMAZTAM KITÖLTŐ

MINTÁNAK, HÁTTÉRBEN, ÉS ÍGY SZÉP LASSAN VISSZAHOZTAM EZT A MOTÍVUMVILÁGOT A KÖZTUDATBA. MA MÁR EZ TERMÉSZETES MINDENKI SZÁMÁRA. A MINTÁK NAGYRÉSZT VERETEKEN, TARSOLYLEMEZEKEN VOLTAK, ILYENEKET ÉN IS KÉSZÍTEK, ÉS ÍGY KERÜLTEM KAPCSOLATBA A HAGYOMÁNYŐRZŐKKEL, AKIKNEK FELSZERELÉSI- ÉS HASZNÁLATI TÁRGYAKAT KÉSZÍTEK. A HONFOGLALÁS KOR UTÁN BELEÁSTAM MAGAM A RÓMAI KORBA, ÉS ÍGY MEGISMERKEDTEM AZOKKAL, AKIK LÉGIÓS HAGYOMÁNNYAL FOGLALKOZNAK. NAGYON ÖSSZETETT, SOKRÉTŰ KORSZAK EZ, „IHLETÉSÉBŐL" SOK SZÉP TÁRGYAT LEHET KÉSZÍTENI, MERT EZEKNEK A KINCSEKNEK SZAKMAILAG IS ÉRDEKES, ÖSZTÖNZŐ MEGOLDÁSAIK VANNAK.

Kik a megrendelői?

MINT EMLÍTETTEM, GYAKORLÓ LOVASEMBERKÉNT SOKAT TALÁLKOZTAM A VERSENYEKEN, RENDEZVÉNYEKEN A HUSZÁR HAGYOMÁNYŐRZŐKKEL; RÉSZÜKRE KÉSZÍTEM A CSÁKÓDÍSZEKET, A TÖLTÉNYTÁSKA DÍSZEIT, A TISZTI KANTÁROK CSATJAIT, ÉS EGYÉB, KÜLÖNFÉLE ALKATRÉSZEKET. ÖRÖMÖMRE SZOLGÁLT, HOGY ÉN IS AZOK KÖZÖTT VOLTAM, AKIK A NEMZETI LOVAS DÍSZEGYSÉG DÍSZEINEK A MUNKÁIRA MEGBÍZÁST KAPTAM. A LOVAS DÍSZEGYSÉG KIVONULÁSAKOR, ÜNNEPI ALKALMAKKOR VISELIK

EZEKET, ÉS MINDENKI MEGGYŐZŐDHET RÓLA, HOGY MILYEN LÁTVÁNYOSAK, SZÉPEK. A KÖZÉPKORBAN A VISEGRÁDI VÁRBAN ŐRIZTÉK A KORONAÉKSZEREKET, ÉS EZÉRT A VISEGRÁDI SZENT GYÖRGY LOVAGREND FELKÉRT, HOGY KÉSZÍTSEM EL A MAGYAR SZENTKORONÁT A JOGARRAL ÉS AZ ORSZÁGALMÁVAL EGYÜTT. EZÉRT A MUNKÁMÉRT A LOVAGREND A SORAIBA FOGADOTT ÉS LOVAGJÁVÁ ÜTÖTT. MIVEL A LOVAGOK KÖZÖTT SOK A HAGYOMÁNYŐRZŐ HADITORNÁSZ, MEGKÉRTEK, HOGY FELSZERELÉSI TÁRGYAKAT KÉSZÍTSEK NEKIK. EHHEZ A MUNKÁHOZ IS KUTATNI KELL A MÚLTBAN, DE MOST MÁR KÖNNYEBB A TUDOMÁNYOS KUTATÁS. TŐLÜK IS SOK SEGÍTSÉGET KAPOK.

Mit tart az eddig legfontosabb munkájának?

MA MÁR A HAGYOMÁNYŐRZŐK NAGYON ÉLETHŰEN AKARJÁK VISSZAIDÉZNI A LETŰNT KOROKAT, ÉS EZÉRT A LEHETŐ LEGJOBBAT, A LEGSZEBBET, ÉS A LEGPONTOSABB TÁRGYAKAT SZERETNÉK TŐLEM MEGKAPNI. NEKEM EZÉRT IGEN ALAPOSAN UTÁNA KELL JÁRNI ANNAK, HOGY ŐK MIT IS SZERETNÉNEK VALÓJÁBAN LÁTNI. ABBAN A KORBAN, AMELY A FANTÁZIÁJUKAT FOGLALKOZTATJA, MIKÉNT HASZNÁLTÁK A TÁRGYAKAT, SŐT

MÉG ARRA IS KÍVÁNCSI VAGYOK, HOGY AZOKAT MIKÉPPEN HOZTÁK LÉTRE, ALKOTTÁK MEG. GYERGYÓSZENTMIKLÓSRA ELKÉSZÍTETTEM A SZENT KORONA MÁSOLATÁT, AMELYBEN A SZENT ISTVÁN EREKLYECSONT EGY NAGYMÉRETŰ BRILIÁNS FORMÁJÚ CSISZOLT KRISTÁLYBA VAN BEZÁRVA. A KŐBE FELÜL BEMARTAK EGY KIS ÖBLÖT A CSONT TÖREDÉKEKNEK, LEFEDTÉK KRISTÁLYLAPPAL ÉS AZ EGÉSZET MEGFORDÍTOTTÁK. ÍGY A KŐ CSÚCSA FELFELÉ ÁLLT ÉS A FÉNYT MEGTÖRTE, ERŐSEN CSILLOGOTT.

Elmesélné, hogyan jött létre az egyik nevezetes alkotása?

IPOLYBALOGON VAN EGY ÁRPÁD-KORI TEMPLOM, AHOL A SZENTKORONÁT EGY ÉJSZAKÁN KERESZTÜL ŐRIZTÉK A KÖZÉPKORBAN. ENNEK A TISZTELETÉRE MÁTYÁS KIRÁLY ENGEDÉLYEZTE, HOGY A TEMPLOM TETEJÉN KERESZT HELYETT A SZENTKORONA MÁSA LEGYEN. EZT OKLEVÉLLEL TUDJÁK IGAZOLNI. MEGVAN AZ EREDETI ŐRZŐHELY, ÉS IDE IS KÉSZÍTHETTEM EGY MÁSOLATOT.

Tudna mesélni az alkotói folyamatról?

ÁLTALÁBAN SZUROKBAN DOLGOZOM. SZÍNES- ÉS NEMESFÉMEKBŐL KÉSZÍTEM A MUNKÁIMAT, A MEGRENDELŐ KÍVÁNSÁGAINAK, ELVÁRÁSÁNAK MEGFELELŐEN. EZ AZ ELJÁRÁS, NEM MINDENKI ÁLTAL ISMERT DÍSZÍTÉSI-, ILLETVE KÉSZÍTÉSI ELJÁRÁS; A DÍSZTÁRGYAK FELÜLETÉT IS LEHET ÍGY DÍSZÍTENI, DE LEHET ÚJ TÁRGYAT IS KÉSZÍTENI ÍGY, PÉLDÁUL ARCKÉPET, CÍMERT ÉS FALIKÉPEKET. MINDIG AKAD OLYAN HAGYOMÁNYŐRZŐ,

AKI BUZOGÁNY ELKÉSZÍTÉSÉT KÉRI TŐLEM. EBBEN AZ ESETBEN MINDENEKELŐTT A NYELET LEHET DÍSZÍTENI. ELKÉSZÍTEM MÉRTÉKRE A LEMEZCSÖVET, ÉS A BELSEJÉBE SZURKOT ÖNTÖK. KIHŰLÉS UTÁN A SZUROK-GOLYÓBAN FÉSZKET KÉSZÍTEK NEKI. MEGMELEGÍTEM A SZUROK FELÜLETÉT, RÁTESZEK RONGYDARABOT, PÉLDÁUL EGY ROSSZ TRIKÓT, ÉS BELENYOMOM A CSÖVET. A SZUROK FELVESZI A CSŐ FORMÁJÁT, DE A RONGY MIATT NEM TUD RÁTAPADNI, ÉS EZÉRT A CSŐ FORGATHATÓ MARAD. KIHŰLÉS UTÁN FELRAJZOLOM A KÉSZÍTENDŐ MINTÁT, ÉS PONCOLÓ ACÉLOKKAL A KALAPÁCS SEGÍTSÉGÉVEL BELEKALAPÁLOM A MINTÁT. ÍGY PLASZTIKUS FELÜLETET KAPOK. EGYES RÉSZEK KIÁLLNAK A SÍKBÓL, MÁSOK MEG BEMÉLYEDNEK ABBA. A PONCOLÓ ACÉLOK ÍVEK ÉS ALAKTALAN FORMÁK, NEKEM KELL A KEZEMMEL VEZETNEM A VONALAKON EZEKET A MINTAKÉSZÍTÉSÉNEK MEGFELELŐEN.

MIVEL CSALÁDI KÖTŐDÉSEM IS VAN ZALÁBAN, ÉS AZ OTTANI EGYESÜLET A NÉPI MESTERSÉGEK MELLETT SZERETI A HONFOGLALÁS KORÁT IS, NAGYON SOK MUNKÁJUK AKAD. EGY MINDEN RÉSZLETÉBEN KÉZZEL KÉSZÍTETT JURTA SÁTORON AZ EGÉSZ CSAPAT DOLGOZOTT. EZ A GYÖNYÖRŰ SÁTOR MINDEN ÉVBEN FENN VAN A MESTERSÉGEK

ÜNNEPÉN, ÉS MINDIG RENGETEG CSODÁLÓJA VAN. SZINTE TERMÉSZETES VOLT A ZALAIAKNAK, HOGY HOZZÁJUK TARTOZOM, A NAGY TÁVOLSÁG ELLENÉRE IS. A TAGTÁRSAIM SOK SZÉP NÉPI HASZNÁLATI- ÉS DÍSZTÁRGYAT KÉSZÍTENEK ÉS HASZNÁLNAK RAJTUK KERESZTÜL ISMERTEM MEG A NÉPI ÉKSZER FOGALMÁT. MINDIG VAN NÉPI IHLETÉSŰ ÉKSZEREM; MONDHATNI, ITT IS ÁTDOLGOZOM A „MODERN"ÉKSZERBE A MINTAKINCSEKET. FOLYAMATOSAN FOGLALKOZTAT EZ A LEHETŐSÉG.

Milyennek látja ma tárgyalkotó népi kézművesség megbecsültségét, elfogadottságát?

SZERENCSÉRE AZ OLCSÓ ÉS GYENGE MINŐSÉGŰ KÍNAI TÖMEGTERMELÉS ELÉRTE AZT, HOGY KIFEJEZETTEN KERESIK A MAGYAR KÉZMŰVES TERMÉKEKET. MI MEGTALÁLHATÓAK, ELÉRHETŐK VAGYUNK, ÉS GARANTÁLJUK A JÓ MINŐSÉGET. A KÉZMŰVES VÁSÁROKBAN SZÍVESEN VESZIK A KÉZMŰVESEK MUNKÁIT, SOKAN KÍVÁNCSIAK RÁJUK, SOKAN ÉRDEKLŐDNEK KÉRDÉSEKKEL A MESTERSÉGÜK FORTÉLYAI IRÁNT, ÍGY A TUDÁSUKAT TOVÁBB ADHATJÁK MÁSOKNAK, A KÖVETKEZŐ NEMZEDÉKNEK. ŐK AZOK, TÖBBNYIRE FIATALOK, AKIK KITANULTÁK A MESTERSÉGET, ÉS VISZIK A TOVÁBB A HAGYOMÁNYOKAT.

HRIVNÁK TÜNDE

A ruhakészítés talált meg engem

BESZÉLGETÉS HRIVNÁK TÜNDE DIVATTERVEZŐVEL

EGY KORÁBBI BESZÉLGETÉSÜNK ALKALMÁVAL HRIVNÁK TÜNDE DIVATTERVEZŐ LEHENGERLŐ SZERÉNYSÉGGEL ÚGY JELLEMEZTE A PÁLYÁJÁT, HOGY BELESZÜLETETT A RUHÁK VILÁGÁBA, ÉS MI SEM VOLT MÁR GYERMEKKÉNT SEM TERMÉSZETESEBB ANNÁL, HOGY FELNŐTT ÉLETÉT IS A VISELETEK, A RUHÁK TÖLTIK MAJD KI. E GYERMEKKORI IDEA MARADANDÓNAK BIZONYULT, HISZEN SZORGALMÁVAL ÉS KREATIVITÁSÁVAL MÁRA ELISMERT KÉPVISELŐJE A SZAKMÁJÁNAK; SAJÁTOS MŰVÉSZI KOMPOZÍCIÓI, A NÉPI, TÁJEGYSÉGI MOTÍVUMOK FELHASZNÁLÁSA EGYEDI ARCULATOT KÖLCSÖNÖZ A MUNKÁINAK. A **BY ME** DIVATMÁRKA TULAJDONOSA ÉS DIVATTERVEZŐJE. A CÉGET 2000-BEN

ALAPÍTOTTA, ÉS AZ EGYIK ELSŐ NAGY MÉRFÖLDKŐ HÉT ÉVVEL KÉSŐBB KÖVETKEZETT BE, AMIKOR KÉZZEL HÍMZETT MAGYAR MOTÍVUMOKKAL DÍSZÍTETT RUHAKOLLEKCIÓT MUTATOTT BE. EZEK A RUHAKÖLTEMÉNYEK, ÉS A NYOMUKBAN SZÜLETŐ KOLLEKCIÓK SZINTE AZ EGÉSZ VILÁGOT BEJÁRTÁK; LEGFŐBB JELLEGZETESSÉGÜK, HOGY A NÉPI MOTÍVUMOK EGYSZERRE FUNKCIONÁLNAK ELEGÁNS DÍSZÍTŐELEMKÉNT ÉS FEJEZNEK KI EGY SAJÁTOS LÁTÁSMÓDOT A HAGYOMÁNY TOVÁBBÉLÉSE ÉS A KORSZERŰSÉG, TOVÁBBÁ A MAI TRENDEK JEGYÉBEN. E GONDOLKODÁS MIATT VÁLHATNAK EGYSZERI ÜNNEPI ÉS MINDENNAPI VISELETTÉ AZ ÁLTALA MEGÁLMODOTT KOMPOZÍCIÓK.

Ezt a beszélgetésünket is azzal kell kezdeni, hogy a családi indíttatásról kérdezzem. Olyan inspiráló környezetben nőtt fel, hogy onnan, gondolhatnánk, egy lépés volt a pályaválasztás, a ruhatervezés.

HA A MINDENNAPI MUNKÁMRA GONDOLOK, AKKOR AZT KELL MONDANOM, HOGY NEM LEHETEK ELÉGGÉ HÁLÁS A SORSNAK, MERT AZ CSINÁLOM – MONDHATNI AZZAL ÉBREDEK ÉS AZZAL TÉREK NYUGOVÓRA –, AMIT KISLÁNYKOROM ÓTA SZERETTEM VOLNA TENNI: RUHÁKAT KÉSZÍTEK, VISELETET TERVEZEK, VARROK. VALAMI VARÁZS SZÁLLT RÁM MÁR KISKOROMBAN IS; EBBEN NAGY SZEREPE VOLT A SZÜLEIMNEK, ÉDESANYÁMNAK ÉS A NAGYMAMÁMNAK, AKIKNEK MI SEM VOLT TERMÉSZETESEBB ANNÁL, HOGY VARRTAK, MÉGPEDIG SZÉP, MUTATÓS RUHÁKAT, ÚGYHOGY EZ A VILÁG, A RUHÁK VILÁGA ENGEM MAGÁVAL RAGADOTT. AZT HISZEM TIZENKÉT-TIZENHÁROM ÉVES LEHETTEM, AMIKOR AZT ÉREZTEM, HOGYHA FELNÖVÖK, ÉN IS RUHÁKAT KÉSZÍTEK. VAGYIS MA SEM TUDNÁM PONTOSABBAN KÖRÜLÍRNI A GYERMEKKORI KÖRNYEZETEMET: VALÓBAN BELESZÜLETTEM A RUHÁK VILÁGÁBA. MEGRAGADTAM AZT A LEHETŐSÉGET, AMIT A SORS AJÁNLOTT.

Egy életpálya alakulás persze sohasem egyszerű, még akkor sem, ha olyannyira magától értetődő, ha ott van valaki előtt egy követendő minta.

A CSALÁDI KÖRÜLMÉNYEK JÓTÉKONY HATÁSA ÓRIÁSI ERŐ. AZT LÁTTAM A SZÜLEIMTŐL, HOGY KEMÉNYEN ÉS KITARTÓAN KELL DOLGOZNI, MERT SEMMI SINCS MAGÁTÓL. ÉS MINDEN, AMIT LEHET, HA SZABAD ÍGY FOGALMAZNOM, ELLESTEM TŐLÜK, PERSZE, TANÍTOTTAK, MAGYARÁZTAK IS; TŐLÜK TANULTAM MEG AZT, HOGY A SZÍNEKKEL ÓVATOSAN KELL BÁNNI. MIT MIVEL IGEN, ÉS MIT MIVEL NEM SZABAD KOMBINÁLNI. ARRA IS ŐK TANÍTOTTAK MEG, HOGY MIT MIVEL SZABAD HORDANI, VAGYIS AZ ÖLTÖZKÖDÉS HARMÓNIÁJÁNAK CSÍNJÁRA IS RÁVEZETTEK; ÉS ARRA, HOGY MINDENNÉL FONTOSABB, HOGY TISZTA LEGYEN A VISELETÜNK, OLYAN, MINTHA A PATYOLATBÓL LÉPNÉNK KI. SEM FOLT, SEM SZAKADÁS NEM LEHET AZ ÖLTÖZÉKÜNKÖN. ÉS ÉDESANYÁMTÓL AZT TANULTAM MEG, HOGY A RUHÁKAT MEG KELL TERVEZNI, VAGYIS BEVEZETETT A SZABÁS REJTELMEIBE. ÉS MINDEZT A SOK TUDÁST, ISMERETET OLYAN EGYSZERŰSÉGGEL ÉS SZERETETTEL ADTA ÁT NEKEM, HOGY SZINTE ÉSZRE SEM VETTEM, ÉS MÁR ELKEZDTEM ÖNÁLLÓAN TERVEZGETNI MAGAMBAN. PERSZE, HOSSZÚ ÚT VEZET A DIVATTERVEZŐ SZAKMÁIG. LÁTNI, TANULNI, FIGYELNI KELL.

Lebilincselő élményekről beszél. Azt szűröm ki a szavaiból, hogy amit hazulról hozott, az nem csupán a szabás-varrás technikai elsajátítása volt.

TÖBB ANNÁL, SOKKAL TÖBB. LASSAN ESZMÉLTEM ÉS JÖTTEM RÁ, MÁR FELNŐTT FEJJEL, HOGY AZ ÖLTÖZKÖDÉSNEK, A RUHAVISELETNEK MINTEGY A FILOZÓFIÁJÁT ÉS ESZTÉTIKÁJÁT, A SZÉPÉRZÉKET OTT TANULTAM MEG. VAGYIS AZT, HOGY MEKKORA ÉRTÉK AZ EMBER ÉLETÉBEN, HOGY MILYEN RUHÁT VISEL, HOGY NÉZ KI, MIT MUTAT MEG AZ EGYÉNISÉGÉBŐL, A SZEMÉLYISÉGÉBŐL ÉS A JELLEMÉBŐL A KÜLVILÁGNAK. AZT HISZEM, EZ A DIVATTERVEZÉS ÉS AZ ÖLTÖZETKULTÚRA LÉNYEGE. DIVATOS SZÓVAL: *A KÖZVETÍTÉS*. MIT KÖZVETÍTEK MAGAMRÓL A VISELETEMMEL A KÖRNYEZETEMNEK. EZ EGYÉBKÉNT NAGYON EGYSZERŰ ÉS MINDENNAPI DOLOG, HISZEN ALKALOMSZERŰEN ÖLTÖZKÖDÜNK, *ÜZENÜNK*, MÉG AKKOR IS, HA ENNEK AZ *ÜZENETNEK* NEM VAGYUNK MINDEN PILLANATBAN A TUDATÁBAN.

Az öltözködésünkkel a saját legbelső énünkről mondunk el valamit a világnak.

PONTOSAN. AZ EMBER MINDIG AZ EGYÉNISÉGÉT AKARJA MEGMUTATNI A VILÁGNAK, ÉS AZ ELSŐ BENYOMÁSOKAT A VISELETÜNKKEL ÉRHETJÜK EL. ÉN NŐKNEK TERVEZEK RUHÁKAT, NYILVÁN AZ ÉN SAJÁT EGYÉNISÉGEM MEGHATÁROZZA AZT, HOGY MILYEN MÓDON GONDOLKODOM A NŐISÉGRŐL, A NŐI ÖLTÖZETRŐL. AZT GONDOLOM, HOGY A VISELETNEK MEG KELL MUTATNI AZT, HOGY MILYEN KULTURÁLIS IDENTITÁSSAL, ÉRZELEMVILÁGGAL RENDELKEZÜNK; TEHÁT HOZZÁ KELL TENNI EGY EGYSZERŰ NYÁRI VISELETHEZ VALAMI EGYÉNÍT, DÍSZÍTŐELEMET, AMI UTAL RÁNK. ÚGYIS PÉLDÁUL, HOGY FÖLHÍMZÜNK A RUHÁRA EGY MATYÓ MOTÍVUMOT.

Igen. Ez Hrivnák Tünde divatterveinek a védjegyévé vált – országhatáron innen és túl. A népművészeti motívumok fölhasználása. Kezdetben még csak ragaszkodást láttunk a tájegységi motívumok díszítő felhasználásában, ez mára az Ön, mondhatni, felfedező munkássága folytán, magától éretetődővé, természetessé vált.

MERT NEKEM MÁR GYERMEKKOROMBAN AZ VOLT, VAGYIS AZ VOLT TERMÉSZETES, HISZEN EGY SZLOVÁK NEMZETISÉGŰ VÁROSBAN, TÓTKOMLÓSON NŐTTEM FÖL. CSAK KI KELLETT NYITNOM A SZEMEMET, ÉS MEGLÁTTAM, HOGY A NÉPI MOTÍVUMOK MILYEN ERŐSEN HATNAK RÁNK, MENNYI MINDENT ELMONDANAK RÓLUNK. MENNYI MINDENT KIFEJEZNEK EGY KISKÖZÖSSÉG ÉLETÉBŐL, MENNYI MINDENT FÖLHOZNAK A MÚLTBÓL, MERT A NÉPMŰVÉSZET KIMERÍTHETETLEN

KINCSESHÁZ. ÉS KISAJÁTÍTHATATLAN, MERT MINDENKIÉ. ÉS MENNYIRE ÖSSZEEGYEZTETHETŐ – PERSZE CSAK MÉRTÉKKEL, ÍZLÉSSEL – A MAI NŐK ÉLETÉRZÉSÉVEL. MICSODA FORMAI SZÉPSÉGEK VANNAK A TÁJEGYSÉGI MOTÍVUMOKBAN. IGYEKSZEM IS EZT A HATALMAS ÖRÖKSÉGET JÓL HASZNOSÍTANI. TALÁN NEM TŰNIK ÖNDICSÉRETNEK, DE A VISSZAJELZÉSEK ALAPJÁN ÚGY LÁTSZIK, HOGY NEM TELJESEN HASZONTALANUL. A MINTÁK FELHASZNÁLÁSÁNÁL NAGYON FONTOSNAK TARTOM, HOGY AZ EREDETI ÉS MINŐSÉGI HÍMZÉSEK KERÜLJENEK A RUHÁKRA, AMIT MEGBESZÉLÜNK A MINTÁKAT ÁPOLÓ, AUTENTIKUS KÖRNYEZETBEN ÉLŐKKEL. MINDEMELLETT NAGYON FONTOS A MAGAS MINŐSÉGŰ ALAPANYAG HASZNÁLAT ÉS PROFESSZIONÁLIS KIVITELEZÉS.

A divat mindenkit valamilyen módon megszólít. A népi motívumok díszítőelemként való fölhasználása erősíti a hovatartozás érzését.

IGEN. DE EZT SEM SZABAD TÚLZÁSBA VINNI. AZ ÉN FÖLFOGÁSOMBAN AZ ELEGANCIA ÉS A MÉRTÉKLETESSÉG AZ URALKODÓ ELEM. TEHÁT A KOMPOZÍCIÓK ARÁNYOSSÁGA, A SZÍNEK, MOTÍVUMOK HARMÓNIÁJA. A TISZTA FORMÁK. MERT KÉRKEDNI SEMMIVEL

SEM SZABAD, VAGYIS A DÍSZÍTŐELEMEKNEK MEG KELL TALÁLNIUK A HELYÜKET A VISELETEN; A HIVALKODÓ TERVEK NEM AZ ÉN VILÁGOMHOZ, DIVATTERVEZŐI HITVALLÁSOMHOZ TARTOZNAK. EGYFAJTA KIFINOMULTSÁG AZ IDEÁM – AZT HISZEM EZT IS A SZÜLŐI HÁZBÓL HOZTAM. ÉS A KÉSŐBBI TANULMÁNYAIM, SZAKMAI TAPASZTALATAIM – AHOGY MIND TÖBBET FOROGTAM A VILÁGBAN – MEGRŐSÍTETTEK EBBEN.

Munkái, viseletei láthatóan fölcsigázzák az érdeklődést, sokakat gyönyörködtetnek. Amit eddig elmondott, és más interjúból is ez derül ki, arra törekszik, hogy megalkuvás nélkül a saját útját járja.

NEM ÁRULOK EL VELE TITKOT, DE TERMÉSZETESEN SOKSZOR MEGÁLLOK EGY PILLANATRA ÉS ELGONDOLKODOM AZON, AMIT EDDIG ELVÉGEZTEM. MINDEN KOLLEKCIÓMBAN JELEN VAN A FEKETE - FEHÉR KOMBINÁCIÓJA ÉS A KÉZZEL HÍMZETT MAGYAR MINTA. EZ EGYFAJTA HITVALLÁS, GONDOLKODÁS, AMELY A PÁLYÁMBÓL KÖVETKEZIK. VOLT HONNAN INDULNOM, ÉS SEMMIT SEM AKARTAM ELHERDÁLNI, ELFELEJTENI ABBÓL, AMIT MAGAMMAL HOZTAM. MIT ÉRTEK MINDEZEN? TALÁN EZT ÚGY TUDNÁM A LEGÉRZÉKLETESEBBEN KIFEJEZNI, HA SZÍNEKET, MOTÍVUMOKAT

MONDOK: A FEKETE–FEHÉR AZ ÁLLANDÓSÁGOT, A KÉZZEL HÍMZETT MAGYAR MINTÁK AZ ÉRTÉKEKET KÉPVISELIK, AZZAL AZ ÜZENETTEL, HOGY AZ ÉRTÉKEINK LEGYENEK MEGHATÁROZÓAK AZ ÉLETÜNKBEN. AMIKOR PEDIG KELL, ÉS A KOMPOZÍCIÓ MEGKÍVÁNJA, BÁTRAN NYÚLOK MÁS SZÍNEKHEZ: AZ ARANYHOZ, A PIROSHOZ, AZ IBOLYASZÍNHEZ ÉS A SÖTÉTLILÁHOZ. MÉG VALAMI LÉNYEGBEVÁGÓ DOLOG, AMELYRŐL SZÓLNI SZERETNÉK EGY MONDATBAN: A RUHATERVEZÉSHEZ SZERETNI KELL MEGISMERNI AZ EMBEREKET, AHOGYAN A VISELETEKHEZ A HOZZÁ TARTOZÓ KULTÚRÁT ÉS EMBEREKET, AKIK A MINTÁKAT IS ŐRZIK ÉS ÁPOLJÁK A MAI NAPIG. EMLÉKSZEM, HOGY GYEREKKOROMBAN MINDEN ÜNNEPEN ÉDESANYÁM KÉZZEL HÍMZETT RUHÁBA ÖLTÖZTETETT ÉS ÉN EZEKBEN A RUHÁKBAN MINDIG NAGYON KÜLÖNLEGESNEK ÉS

SZÉPNEK ÉREZTEM MAGAM. A MAI NAPIG, AMIKOR KÉZZEL HÍMZETT MAGYAR MINTÁS RUHÁT VESZEK FEL, UGYANEZ AZ ÉRZÉS FOG EL. EZ AZ ÉN ÖRÖKSÉGEM, AMELYHEZ NEM LEHETEK HŰTLEN – SEM AZ ÉLETEMBEN, A MINDENNAPJAIMBAN, SEM A MUNKÁMBAN.

Beszéljünk az öltözködés-kultúránkról, a magyarok öltözködéséről? Ez Ön számára nyilván fontos szakmai kérdés is. Hogy látja ezt a divattervező szemével?

NEM LEHET FIGYELMEN KÍVÜL HAGYNI VALÓBAN AZT, HOGY MI HOGY ÁLLUNK EBBEN A DOLOGBAN. ELŐSZÖR IS AZT MONDANÁM, HOGY MI MAGYAROK, SZERETÜNK JÓL ÖLTÖZETTEK LENNI MÉG A HÉTKÖZNAPOKBAN IS, AMIKOR PEDIG VALAHOVÁ FÖL KELL ÖLTÖZNÜNK, AKKOR SZERETJÜK AZ EGYEDIT, AZ EGYÉNIT, A CSÍNOSAT, A TRENDIT VISELNI, EZ TERMÉSZETESEN KOROSZTÁLYOKHOZ IS KÖTŐDIK. IGEN, FIGYELEM AZ ÖLTÖZETEKET; NEM LÁTOK LÉNYEGESES KÜLÖNBSÉGET SEHOL, VAGYIS SEM A FŐVÁROS, SEM A VIDÉK KÖZÖTT. MINDENHOL IGÉNY VAN A SZÉP RUHÁKRA. EZ ÖRÖMMEL TÖLT EL. ÉS AZ IS, HOGY SOKAT KERESIK A MAGYAR NÉPI MOTÍVUMOKKAL DÍSZÍTETT RUHÁKAT, MÉGIS ÚGY GONDOLOM, HOGY AZÉRT ITT MÉG SOK A TENNIVALÓ. EBBEN LÁTOM A DOLGOMAT, ÉS ABBAN, HOGY RÁIRÁNYÍTSAM A FIGYELMET ARRA, HOGY AZ EREDETI, TISZTA FORRÁSBÓL SZÁRMAZÓ MINTÁK KÜLÖNLEGES NEMZETI ÉRTÉKEINK. JOBBAN KELLENE SÁFÁRKODNUNK VELE.

Igazán nagy sikereket ért el a kollekcióival szerte a világban, talán nem túlzás ma már azt állítani, hogy az elmúlt évtizedben a magyar divat egyik nagykövetévé vált. A külföldi magyarság szívesen vásárolja és viseli az Ön által tervezett modelleket. Mekkora szerepe van ebben a védjegyeddé vált népművészeti díszítőelemeknek?

LEHET SZEREPE. AZ LÁTTAM A NYUGATI, DE FŐLEG AZ AMERIKAI MAGYARSÁG KÖRÉBEN, HOGY A RUHÁIM VISELÉSÉVEL MINTEGY MEGERŐSÍTIK SOKAN AZ IDENTITÁSUKAT, AZ ÓHAZÁHOZ VALÓ KAPCSOLATUKAT. MINDENHOL, AMERRE JÁRTAM ÉS JÁROK, AZT TAPASZTALOM, HOGY A NÉPMŰVÉSZETNEK, A NÉPDALNAK, A NÉPZENÉNEK KIEMELKEDŐ SZEREPE VAN. REMÉLEM, HOGY ÉN IS EHHEZ HOZZÁTUDTAM ÉS A JÖVŐBEN IS HOZZÁTUDOK TENNI VALAMENNYIT. MUNKÁM CÉLJA AZ IS, HOGY A VILÁG ISMERJE MEG, ÉS ÉRTÉKELJE A MAGYAR NÉPMŰVÉSZETI MOTÍVUMOKAT. MEGGYŐZŐDÉSEM, HOGY PÁRATLAN KINCS VAN A BIRTOKUNKBAN. AZT SZOKTAM MONDANI, HOGY ANNYI MEG ANNYI GYÖNYÖRŰSÉGES MOTÍVUMUNK VAN, HOGY SZÁZ ÉLET IS KEVÉS LENNE HOZZÁ, HOGY AZ ÖSSZES FÖLLELHETŐVEL DOLGOZZAK.

A HRIVNÁK TÜNDE DIVATKOLLEKCIÓ SZÁMOS HELYRE ELJUTOTT A VILÁGBAN

EZEK KÖZÜL KIEMELKEDIK **2013**-BAN AZ ELSŐ AMERIKAI MEGHÍVÁS A WASHINGTONI SMITHNIAN FOLKLIFE FESZTIVÁLRA, AHOL TÍZ DIVATBEMUTATÓN KALOCSAI ÉS MATYÓ MINTÁS KÉZZEL HÍMZETT KOLLEKCIÓT MUTATOTT BE. UGYANEBBEN AZ ÉVBEN BRÜSSZELBEN, AZ EURÓPA PARLAMENTBEN IS BEMUTATTA EZT A KOLLEKCIÓJÁT.

2014 JÚNIUSÁBAN A GRAZI MAGYAR NAPOKON VETT RÉSZT.

2015 MÁJUSÁBAN KERÜLT SOR AZ ELSŐ AMERIKAI KÖRUTAZÁSRA: NEW YORK MAGYAR HÁZ, WASHINGTONI MAGYAR HÁZ, WASHINGTONI MAGYAR NAGYKÖVETSÉG. **2015** OKTÓBERÉBEN ZAJLOTT LE A MÁSODIK AMERIKAI KÖRUTAZÁS: WASHINGTON MARIMOUNT UNIVERSITY FASHION DESIGNER SZAKON ELŐADÁST TARTOTT A HAGYOMÁNYOK ÉS TRADÍCIÓK INNOVATÍV MEGJELENÍTÉSI MEGOLDÁSAIRÓL AZ AKTUÁLIS DIVATBAN TÉMÁRÓL. **2015** DECEMBERBEN MEGHÍVÁST KAPOTT MONTREUX-BE AHOL 3 DIVATBEMUTATÓN KERESZTÜL MUTATTA BE ÉS NÉPSZERŰSÍTETTE A MATYÓ MINTÁS KÉZZEL HÍMZETT KOLLEKCIÓT.

2016 ÁPRILISÁBAN MEGHÍVÁST KAPOTT KUALA LUMPURBA, AMIT A KUALA LUMPURI MAGYAR NAGYKÖVETSÉG SZERVEZETT. GÁLAVACSORÁKON ÉS EGYETEMEKEN, LINKOMWING UNIVERSITY ÉS A ONE AKADEMY FASHION / ESMOD/ DESIGNER SZAKÁN ELŐADÁST, DIVATBEMUTATÓKAT, WORKSHOPOKAT TARTOTT. **2016** AUGUSZTUSBAN MEGHÍVÁST KAPOTT A BÉCSI MAGYAR NAGYKÖVETSÉGRE, AHOL A KALOCSAI ÉS MATYÓ MINTÁS KOLLEKCIÓJÁTT NÉPSZERŰSÍTETTE ÉS MUTATTA BE. **2016** SZEPTEMBER MEGHÍVÁST KAPOTT A PÁRIZSI FASHION WEEK-RE, ÉS A WENDOM LUXORY KIÁLLÍTÁSON MUTATTA BE AZ ÚJ KALOCSAI ÉS MATYÓ MINTÁS KÉZZEL HÍMZETT KOLLEKCIÓJÁT.

2017 MÁRCIUSÁBAN TÖRTÉNT MEG REFORMÁCIÓ 500 ÉVFORDULÓJÁRA TERVEZETT KALOCSAI ÉS MATYÓ MINTÁS KOLLEKCIÓ BEMUTATÁSA ÉS NÉPSZERŰSÍTÉSE. **2017** DECEMBERÉBEN UNGVÁRON TARTOTT DIVATBEMUTATÓT A KÁRPÁTALJAI NÉPFŐISKOLA FELKÉRÉSÉRE.

2019. FEBRUÁR: IDŐFONAL SZÍNPADI PRODUKCIÓ VIDNYÁNSZKI ATILLA RENDEZÉSÉBEN. A BEREGSZÁSZI SZÍNÉSZEK RUHÁINAK MEGTERVEZÉSÉT VÉGEZTE A PRODUKCIÓHOZ. **2019**. DECEMBERÉBEN PEKINGBEN MUTATTA BE ÚJ KOLLEKCIÓJÁT.

HRIVNÁK TÜNDE DÍJAI KÖZÜL KIEMELKEDIK A SZÜLŐVÁROSÁTÓL, TÓTKOMLÓSTÓL KAPOTT PRO URBE-DÍJ 2017-BEN. 2021. JANUÁRJÁBAN JÓZSA JUDIT MŰVÉSZETI ALAPÍTVÁNY MAGYAR NÉPVISELETÉRT DÍJBAN RÉSZESÜLT.

MOLNÁR ÉVA

A letisztult formák mestere

MOLNÁR ÉVA GYERTYAKÉSZÍTŐ

A GYERTYAFÉNY KÜLÖNÖS VARÁZSA, A GYERTYALÁNG SZÍNE, ILLATA A MODERN KOR EMBERÉNEK A SZÍVÉT IS MEGÉRINTI. MÁR NEM GYERTYÁVAL VILÁGÍT, NEM MÉCSESEK IMBOLYGÓ FÉNYE MELLETT TÖLTI EL ESTÉIT, MÉG SINCS OLYAN HÁZ, LAKÁS MA SEM, MELYET AZ OTT ÉLŐK NE DÍSZÍTENÉNEK GYERTYÁVAL, VAGY NE HASZNÁLNÁNAK VACSORÁHOZ, ESETLEG FÜRDÉSHEZ GYERTYÁT. A GYERTYA LÁTVÁNYA, MEGGYÚJTVA VAGY CSAK ÚGY ÖNMAGÁBAN IS, FEHÉREN VAGY FESTVE, DÍSZÍTVE MINDENKIBEN FELÉBRESZT VALAMILYEN LELKI ÉRZÉST. A GYERTYA ÁMULATBA EJT, ODAVONZZA, ÉS LEKÖTI A FIGYELMET, EMLÉKEZTET BENNÜNKET VALAMIRE A MÚLTBÓL. VAGY ÉPP

VÁRAKOZÁSSAL TÖLT EL, HOGY HA HOZZÁJUTUNK EGY SZÉP, EREDETI DARABHOZ, ÖNTÖTT, VAGY MÁRTOTT KÜLÖNLEGESSÉGHEZ, EGY SIMA MÉHVIASZ GYERTYÁHOZ, VAGY EGY MOTÍVUMOKKAL ÉKESÍTETT PARAFFINBÓL ELKÉSZÍTETTHEZ, VAJON MIKOR, MIRE HASZNÁLJUK MAJD?

A MAI EMBER JOBBÁRA TÖMEGTERMELÉSSEL JUT GYERTYÁHOZ; DE SZÁMOMRA A LEGNEMESEBB KÉZMŰVES MESTERSÉGEK EGYIKE A KÉZI GYERTYAKÉSZÍTÉS, GYERTYAÖNTÉS, GYERTYAMÁRTOGATÁS. A GYERTYAKÉSZÍTÉS ÚGY KEZDŐDÖTT VALAMIKOR AZ EMLÉKEZET MÉLYÉRE SÜLLYEDT IDŐBEN, HOGY FAGGYÚT, KÉSŐBB VIASZT OLVASZTOTTAK FÖL, ÉS AZT A BÉL KÖRÉ NYOMKODTÁK KÉZZEL. KÉSŐBB ALAKULT KI AZ A TECHNIKAI MEGOLDÁS, AMELY A GYERTYAMÁRTÁS MESTERSÉGE VALÓJÁBAN. FONALAT SODORTAK, EZT A BELET FAPÁLCIKÁKRA KÖTÖZTÉK ÉS A MEGOLVASZTOTT FAGGYÚBA, VIASZBA MÁRTOGATTÁK ADDIG, AMEDDIG EGY BIZONYOS, TETSZŐLEGES VASTAGSÁGOT EL NEM ÉRTEK.

A GYERTYA MA IS HÓDÍT, KÉSZÍTÉSÉT PEDIG, LEGYEN AKÁR VÁSÁRBAN, AKÁR ISKOLÁBAN, AKÁR EGYESÜLETBEN, MINDIG NAGY FIGYELEM KÍSÉRI. A GYERTYAKÉSZÍTÉSBEN, A GYERTYAÖNTÉSBEN BENNE VAN MINDIG VALAMI TITOKZATOS ELEM, SEJTETÉS A KÍVÜLÁLLÓ SZÁMÁRA.
A FILIGRÁN ALKATÚ, KEDVES TERMÉSZETŰ MOLNÁR ÉVA ENNEK A SZÉP MESTERSÉGNEK, MŰVÉSZETNEK A FIATAL GENERÁCIÓJÁHOZ TARTOZIK.

A KEZDETEK

„A GYERTYAKÉSZÍTÉSSEL 1995-BEN ISMERKEDTEM MEG A BMK ISKOLÁJÁBAN EGY KARÁCSONYI KÉZMŰVES FOGLALKOZÁSON. ISMERETEIMET A GUZSALYOS FOLYÓIRATBAN TALÁLHATÓ CIKK ALAPJÁN BŐVÍTETTEM, MAJD AUTODIDAKTA MÓDON FEJLESZTETTEM TUDÁSOMAT 1997-IG. A FENTI IDŐSZAKBAN LEGINKÁBB EGYSZERŰ MÁRTÁSOKKAL, ÉS ÖNTÉSEKKEL FOGLALKOZTAM. MA MÁR TUDOM, HOGY AKKOR EGY OLYAN LEHETŐSÉGRE BUKKANTAM RÁ, ÉS AKNÁZTAM AZT KI, AMELY NEM SOK EMBER SZÁMÁRA ADATIK MEG: MEGTEKINTHETTEM A MŰHELYÉT, MAJD INASKODHATTAM A GYULAI MAROSÁN GYÖRGY GYERTYAÖNTŐ MESTER MELLETT. NAGYSZERŰ

PEDAGÓGIAI ÉRZÉKKEL IGYEKEZETT ÁTADNI A SZAKMAI TUDÁSÁT, ÉS AMI EZZEL EGYENRANGÚ: VILÁGRÓL VALLOTT FELFOGÁSÁT. A KÖVETKEZŐ LÉPCSŐFOK A MESTERSÉG ELSAJÁTÍTÁSÁBAN 2002-BEN TÖRTÉNT, AMIKOR AZ APÁRÓL FIÚRA NÉPMŰVÉSZETI ÉS KÉZMŰVES EGYESÜLET BEMUTATÓVAL EGYBEKÖTÖTT OKTATÁSRA HÍVTA MEG GULYÁS BÉLA EGRI GYERTYAMÁRTÓ MESTERT. Ő VOLT AZ A MÁSIK KÉZMŰVES MESTER, AKI DÖNTŐ MÓDON MEGHATÁROZTA A MUNKÁSSÁGOMAT ÉS A GYERTYAKÉSZÍTÉSRŐL A NÉZETEIMET”.

FELHASZNÁLT ANYAGOK

„A PARAFFIN, A SZTEARIN, ÉS A MÉHVIASZ. MINDHÁROM KIVÁLÓAN ALKALMAS MUNKÁRA. A KIVÁLASZTÁST AZ HATÁROZZA MEG, HOGY MIT SZERETNÉK KÉSZÍTENI, MILYEN GONDOLAT FOGLALKOZTAT, ÉS HOGYAN HAT RÁM A KÖRNYEZETEM, VAGY MÁSOK INSPIRÁCIÓJA: AZ ÁLTALAM ELKÉSZÍTETT GYERTYÁK KÖZÖTT MEGTALÁLHATÓK AZ EGYENES, A LITURGIKUS, DE A HÉTKÖZNAPI, A GEOMETRIKUS FORMÁK IS”. SZÍVESEN KÉSZÍTI A KÜLÖNFÉLE TÁRSASÁGI ALKALMAKRA HASZNÁLATOS ÚSZÓGYERTYÁT IS.

A GYERTYAKÉSZÍTÉS ESZKÖZEI

„A MŰHELYBEN MEGTALÁLHATÓ ESZKÖZÖK, SZÉLES LÁTÓKÖRŰEN MUTATJÁK BE A GYERTYAKÉSZÍTÉS HAGYOMÁNYOS FORMÁIT, AZ ÁLTALAM ÁTADOTT ISMERETEK SZÉLESEBBEK, MINT A MESTEREIMTŐL TANULTAK. A GYERTYAKÉSZÍTŐK ÁLTALÁBAN EGYFAJTA TECHNIKÁT ALKALMAZTAK VAGY GYERTYAMÁRTÓK, VAGY GYERTYAÖNTŐK VOLTAK. A TEVÉKENYSÉGÜK MILYENSÉGE MEGHATÁROZTA ESZKÖZEIKET IS. A MŰHELYBEN MEGTALÁLHATÓ GYERTYAÖNTŐ RING, MELY TELJESEN AUTENTIKUS MÓDON LETT KIALAKÍTVA, SÁROSPATAK KÖRNYÉKÉRŐL SZÁRMAZIK, S CSAK A GYERTYAÖNTŐK HASZNÁLTÁK A TEVÉKENYSÉGÜKHÖZ. A FARÚDRA ERŐSÍTETT KORONGON EREDETILEG 32 KAMPÓ VOLT, ERRE HELYEZTÉK A SZÁLAKAT, S FOLYAMATOSAN ÖNTÖGETTÉK A SZÁLAKRA A MEGOLVADT PARAFFINT. AZ ESZKÖZ SEGÍTSÉGÉVEL KÖNNYEN KÉSZÍTHETTEK A MESTEREK EGYSZERRE TÖBB SZÁZ KB. 10 CENTIS GYERTYÁT, HISZEN AZ ELKÉSZÜLT HOSSZÚ SZÁLAKAT VÁGTÁK MÉRETRE EGY KÉSŐBBI FOLYAMATBAN. A GYERTYÁKAT EGYSZERŰ FAKÉSSEL, FAMÁNGORLÓVAL (SIMÍTÓFÁVAL) FORMÁZTÁK.

A GYERTYAMÁRTÓK ESZKÖZEI KÖZÖTT KIEMELTEN FONTOS A MÁRTÓ EDÉNY, MELYNEK FONTOS A MÉLYSÉGE ÉS ELHAGYHATATLAN A MÁRTÓ FA, MELY EGY KORONG, AMI NYÉLLEL VAN ELLÁTVA. EZZEL AZ ESZKÖZZEL IS LEHET EGYENES GYERTYÁT KÉSZÍTENI, DE EGYSZERRE KEVESEBB GYERTYA KÉSZÍTHETŐ VELE, A GYERTYÁK NEHÉZSÉGE MIATT, MINT A RINGEN. EZ A TECHNIKA KIVÁLÓAN ALKALMAS A CSAVART GYERTYÁK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ, KEVÉSBÉ HŰL KI AZ ANYAG, MIELŐTT MEGMUNKÁLNÁNK.

A HÁZTARTÁSOKBAN RÉGEBBEN KÉSZÍTETTEK SAJÁT CÉLRA GYERTYÁKAT, EZEKET A GYERTYÁKAT A HÁZIASSZONYOK A FAZEKASOK ÁLTAL KÉSZÍTETT GYERTYAMÁRTÓ EDÉNYEKBEN MÁRTOGATTÁK, MELY JÓL TARTOTTA A MELEGET. ÉN LEGINKÁBB CSAK BEMUTATÓK ALKALMÁVAL HASZNÁLOM EZT AZ EDÉNYT.

AZ ÉN MŰHELYEMBEN IS MEGTALÁLHATÓ EGY, MÁR A TÖMEGES TERMELÉS IRÁNYÁBA MUTATÓ, ALUMÍNIUM GYERTYAÖNTŐ SABLON, MELYNEK HASZNÁLATA GYORS ÉS EGYSZERŰ. ILYEN FORMÁK FELLELHETŐK MÉG GÖMB ÉS HENGER FORMÁBAN IS.

„MODERN MŰHELYEMBEN” MEGTALÁLHATÓ A MAI KOR ESZKÖZTÁRA IS, VANNAK ÚJ TECHNIKAI ELJÁRÁSSAL KÉSZÍTETT FORMÁK, MELYEKET A GEOMETRIAI FORMÁK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ HASZNÁLOK. TECHNIKAI HASZNÁLATUK FORTÉLYAIT MEGISMERVE KORLÁTLANUL HASZNÁLHATÓK, S EGYÉB KIEGÉSZÍTŐ ESZKÖZÖK MINDIG AKADNAK AKÁR A KONYHÁBAN, AKÁR A SZERSZÁMOS LÁDÁKBAN”.

ARS POETICA

„A LEGLETISZTULTABB FORMA AZ EGYSZERŰSÉGÉVEL, SZINTE CSAK A FORMÁZÁSÁVAL, A FORMÁJÁVAL HAT. A SZEM AZONBAN OLYKOR MEGKÍVÁNJA A SZÉP DÍSZÍTÉST, FESTÉST IS GYERTYÁKON, A DÍSZÍTETT GYERTYA NAGYON RÉGÓTA KÖZKEDVELT: MAGAM A DÍSZÍTÉSI TECHNIKÁK KÖZÜL A VIASSZAL VALÓ GYERTYAFESTÉST, A FÓLIÁKKAL TÖRTÉNŐ DÍSZÍTÉST, ÉS A MÉHVIASZ RÁTÉTET ALKALMAZOM. EZEK MINDEGYIKE MÁS SZAKÉRTELMET, SZAKMAI FOGÁST IGÉNYEL, ÉS VÁLTOZATOSSÁ, IZGALMASSÁ TESZI A MUNKÁMAT. DÍSZÍTŐ MOTÍVUMAIMBAN IS IGYEKSZEM EGYÉNISÉGEMNEK MEGFELELŐEN AZ EGYSZERŰSÉGRE, A TISZTASÁGRA TÖREKEDNI”.

MOLNÁR ÉVA AZ ELMÚLT ÉVTIZEDEKBEN SZÁMOS JÁTSZÓHÁZBAN ADTA TOVÁBB A GYERTYAKÉSZÍTÉS FORTÉLYAIT. SOKSZOR ISMÉTLŐDNEK UGYANAZOK A KÉRDÉSEK BEMUTATÓKON ÉS FOGLALKOZÁSOKON. S BÁR A SZAKIRODALOM IS MEGEMLÍTI A VÍZ HASZNÁLATÁT GYERTYAKÉSZÍTÉSKOR, MOLNÁR ÉVA MÉGIS MINDENKIT ÓVA INT ETTŐL, HISZEN A KÉT ANYAG TASZÍTJA EGYMÁST ÉS ÉPPEN EZÉRT BALESETVESZÉLYES. UGYANÍGY CSODÁLKOZNAK AZ EMBEREK, HOGY NINCS A KANÓC VÉGÉN SEMMILYEN TÁRGY, HISZEN AZ ANYAG LEHÚZZA A KANÓCOT. MINDEN TANÍTVÁNYÁNAK ELMONDJA, HOGY EZ A MESTERSÉG NEM A GYORSASSÁGÁRÓL, NEM AZ ABBAHAGYHATÓSÁGÁRÓL HÍRES, EZT NEM LEHET KICSIT CSINÁLNI, AZTÁN LETENNI, ITT AZ ANYAG PARANCSOL. TANÍTVÁNYAI KÖZÖTT MEGTALÁLHATÓ A HARMINCAS, A HÚSZAS ÉS A TIZENÉVES KOROSZTÁLY IS, MINDEGYIKŐJÜKNÉL KIALAKULT, HOGY MELYIK KÉSZÍTÉSI FORMÁT SZERETIK A LEGJOBBAN. „S BÁR FOGOM A KEZÜKET, DE EGYÉNILEG ALAKÍTJÁK STÍLUSUKAT, MÓDSZEREIKET”.

ÉS VAJON MIÉRT SZERETETT BELE EBBE A NÉPMŰVÉSZETI KÉZMŰVES MESTERSÉGBE? „AHOGY MONDANI SZOKTÁK, SZINTE JÖTT MAGÁTÓL. TALÁN INKÁBB A MESTERSÉG TALÁLT MEG ENGEM.”

VINCZE LÁSZLÓ

Megbecsülni a multat

VINCZE LÁSZLÓ PAPÍRMERÍTŐ

EGY PALÓCVIDÉKI KIS FALUBAN, FEDÉMESEN SZÜLETETT ÉS NEVELKEDETT, MAJD A SORS KEZE SZENTENDRÉRE IRÁNYÍTOTTA VINCZE LÁSZLÓ PAPÍRMERÍTŐT.

Hogyan, mikor határoztad el, mi indított arra, hogy egy ilyen régi kézműves mesterséggel foglalkozzál?

NAGYON PRÓZAI A VÁLASZ, MERT SZERETTEM VOLNA BOLDOGULNI, VAGY LEGALÁBB IS EGY NORMÁLIS MEGÉLHETÉST BIZTOSÍTANI MAGAMNAK, AMIKOR MÉG EGYEDÜLÁLLÓ VOLTAM. A KEZDET 1980-RA NYÚLIK VISSZA, AMIKOR SZENTENDRÉN A PAPÍRGYÁRBAN, MINT PÁLYAKEZDŐ PAPÍRMÉRNÖK KEZDTEM DOLGOZNI. AZ AKKORI KEZDŐ FIZETÉSBŐL NEM NAGYON LEHETETT BOLDOGULNI HOSSZABB TÁVON. LAKÁSOM NEM VOLT. EGYIK ALBÉRLETBŐL KÖLTÖZTEM A MÁSIKBA, AHOGY ABBAN AZ IDŐBEN EZ MEGSZOKOTT VOLT EGY MAGAMFAJTA, NINCSTELEN FIATALEMBERTŐL.

TEHÁT ELJÖTTEM SZERENCSÉT PRÓBÁLNI. EGY PALÓCVIDÉKI, HEVES MEGYEI MÁTRA ALJAI KIS FALUBÓL, FEDÉMESRŐL INDULTAM EL. SZEREZTEM EGY DIPLOMÁT, HOGY SZÜLEIMNEK ÖRÖMET OKOZZAK. MÁS OKA NEM IS VOLT. ELKEZDTEM A SZENTENDREI PAPÍRGYÁRBAN AZ ÉLETEMET, DE OTT ELÉG HAMAR KIDERÜLT SZÁMOMRA, HOGY AZ EGY LANGYOS VÍZ. NAPI 8 ÓRÁT KELLETT DOLGOZNI, DE ABBÓL MÁSFÉL ÓRA VOLT A HATÉKONY, VAGY MÉG ANNYI SEM, AMIÉRT KAPTAM AKKORIBAN 3000–3500 FT-OT. ÍGY UTÓLAG BELEGONDOLVA, AZ BŐSÉGESEN MEG VOLT FIZETVE ARRA A MÁSFÉL ÓRA VALÓSÁGOS MUNKÁRA.

ÉN AZONBAN TÖBBRE VÁGYTAM. A FIZETÉSEMBŐL ÉPP, HOGY JUTOTT HAVONTA AZ ALBÉRLETRE, MEG MONDJUK AZ EBÉDRE A GYÁRBAN. SZÓRAKOZÁSRA NEM TELLETT, S A JÖVŐT SEM LEHETETT ELŐRE TERVEZNI ABBÓL A PÉNZBŐL. AKKOR MÉG NAGYON

DÚLT BENNEM A SZERELEM A NÉPI TÁNC IRÁNT. TÁRSASÁGOM IS EBBŐL A KÖRBŐL KERÜLT KI. AZOKRA, AKIKKEL EGYÜTT TÖLTÖTTEM A SZABADIDŐMET NEM VOLT JELLEMZŐ A PÉNZ ELHERDÁLÁSA, A KÖLTSÉGES SZÓRAKOZÁS, ÍGY AZTÁN A FIZETÉSEM ELEGENDŐNEK TŰNT EGY DARABIG.

AHOGY AZTÁN KOROSODTAM, 25 ÉVES LETTEM, AKKOR MÁR VÁGYAKOZTAM TÖBBRE, JOBB DOLGOKRA IS. A PAPÍRGYÁRBAN MŰKÖDTEK ÚGYNEVEZETT VÁLLALATI GAZDASÁGI MUNKAKÖZÖSSÉGEK, AMIK AZONBAN KIKEZDHETETLEN CSOPORTOK VOLTAK. ODA BEKERÜLNI MAGAMFAJTA EMBERNEK NEM LEHETETT. ZÁRT KÖR VOLT AZ. (VÁLLALATI GAZDASÁGI MUNKAKÖZÖSSÉG: A VÁLLALAT GÉPEIN, A VÁLLALAT DOLGOZÓIBÓL ALAKULT CSOPORT, VÁLLALATI ANYAGBÓL, MUNKAIDŐN TÚL, MAGASABB BÉRÉRT, MINT A NORMÁL MUNKABÉR UGYAN AZT A MUNKÁT VÉGEZTE, MINT A NAPI 8 ÓRÁS MUNKAIDŐBEN.) EGYÉBKÉNT EZ EGY KAMU DOLOG VOLT, MERT UGYANAZT A MUNKÁT RENDES IDŐBEN IS EL LEHETETT VOLNA VÉGEZNI. SZÓVAL ÉN MINDENÁRON SZERETTEM VOLNA TÖBBRE VINNI, EZÉRT KERESTEM, HOGY HOL TUDNÉK MÉG MUNKAIDŐN TÚL DOLGOZNI. IGEN NAGY DOLOG VOLT, AMIKOR EGY VASÚTÉPÍTŐ TÁRSASÁGHOZ BEFO-

GADTAK BUDAPESTEN, HÉTVÉGI MUNKÁRA. EZ SZOMBAT, VASÁRNAP NAPI 12 ÓRA KRAMPÁCSOLÁST JELENTETT A SZÓ NEMES EGYSZERŰSÉGÉVEL. VASVILLÁVAL KELLETT KAVICSOT SZÉTTEREGETNI, NAGY VASCSIPESZEKKEL VASÚTI SÍNEKET LEEMELNI, HURCOLÁSZNI, BETONTÖMBÖKET IGAZGATNI, ÉPÍTENI ÚJ PÁLYÁKAT STB. EZT A MUNKÁT MÁSFÉL ÉVIG CSINÁLTAM, AMIT ESZMÉLETLENÜL JÓL MEGFIZETTEK. MINT BECSÜLETES MŰVEZETŐ PAPÍRMÉRNÖK KERESTEM EGY HÓNAPBAN 3000 FORINTOT. HA MINDEN

HÉTVÉGÉN DOLGOZTAM, MINT KRAMPÁCSOLÓ, AKKOR MEGKERESTEM 7800 FORINTOT. TEHÁT TÖBB MINT A DUPLÁJÁT, AMIÉRT VISZONT NAGYON KEMÉNY MUNKÁT KELLETT VÉGEZNI EL KELLETT HALLGATNOM AZ EGYETEMI VÉGZETTSÉGEMET, MERT AHHOZ A MUNKÁHOZ TÚL MŰVELT EMBER VOLTAM. HA MEGTUDTÁK VOLNA, BIZTOS, HOGY KINÉZTEK VOLNA MAGUK KÖZÜL. NAGYON KEMÉNY IDŐSZAK VOLT EZ, DE MEGÉRTE. EZ ALATT A MÁSFÉL ÉV ALATT ÖSSZEGYŰJTÖTTEM 150 EZER FORINTOT. EHHEZ AZ ÖSSZEGHEZ FELVETTEM BANKKÖLCSÖNT ÉS SZEMÉLYI HITELT, S ÍGY 280 EZER FORINTÉRT MEG TUDTAM VENNI ELSŐ ÖNÁLLÓ OTTHONOMAT SZENTENDRÉN, EGY ÖREG PARASZTHÁZIKÓ EGY RÉSZÉT.

ÉS ÍGY KEZDŐDÖTT EL A SZÁRNYALÁSOM. A TÖRLESZTÉSEKET, AMIT A HITELEK UTÁN FIZETTEM, ÚGY FOGTAM FEL, MINTHA ALBÉRLETET FIZETNÉK, DE EZ MÁR ENGEM GYARAPÍTOTT. EZ VOLT A PARASZTI ÉSZJÁRÁSOM ELSŐ MÉRFÖLDKÖVE. A KÖVETKEZŐ, PEDIG AZ VOLT, HA MÁR TANULTAM A PAPÍRGYÁRTÁST, AKKOR A SZAKMÁBAN SZERETTEM VOLNA TOVÁBB LÉPNI. PAPÍRMÉRNÖK VOLTAM. ELKEZDTEM ÉRDEKLŐDNI A SZAKMÁM MÚLTJA IRÁNT. ELŐSZÖR DIÓSGYŐRBEN VOLTAM EGY PAPÍRMÚZEUMBAN, MAJD

KÉSŐBB CSEHORSZÁGBAN LÁTTAM EGY MŰKÖDŐ PAPÍRMÚZEUMOT. OTT AZ ŐSI PAPÍRGYÁRTÁST, A PAPÍRMERÍTÉST, MUTATTÁK BE. LÁTTAM RÉGI ESZKÖZÖKET. AHOGY TAPINTGATTAM AZOKAT A PAPÍROKAT, VALAMI MEGFOGOTT, ÉS ARRA INSPIRÁLT, HOGY ELKEZDJEK ÉRDEKLŐDNI TANULT SZAKMÁM MÚLTJA IRÁNT.

TERMÉSZETEMBŐL FAKAD, HOGY NAGYON MEGBECSÜLÖM A MÚLTAT. EZ VONATKOZIK AZOKRA IS, AHONNAN SZÁRMAZOM, CSALÁDOMRA, ROKONAIMRA, ŐSEIMRE, ELŐDEIMRE, AKIKET NAGYON TISZTELEK, BECSÜLÖK. VALAHOGY ÚGY GONDOLOM ÚGY TISZTESSÉGES, HA AZ EMBER ÉLETÉNEK FONTOS RÉSZE A CSALÁDJA, AKKOR LEGALÁBB OLYAN FONTOSNAK KELL, HOGY LEGYEN A MUNKÁJA IS. FONTOS, HOGY AZ EMBER, AMIT CSINÁL, AZT TELJESEN CSINÁLJA. TUDJA A MUNKÁJÁNAK MINDEN CSÍNJÁT-BÍNJÁT, ÉS ISMERJE A SZAKMÁJÁNAK MÚLTJÁT. ÚGY GONDOLTAM, VALAHOGY MEGPRÓBÁLOM EZT A RÉGI MESTERSÉGET, A PAPÍRMERÍTŐ SZAKMÁT MEGISMERNI, (HISZEN CSAK ÉRINTŐLEGESEN TANULTUK) FELELEVENÍTENI, MEGISMERTETNI MÁSOKKAL IS, ILLETVE HA LEHET, MEGÉLNI BELŐLE, ÉS NE CSAK HOBBY SZINTEN FOGLALKOZZAK VELE. ENNEK MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ KELLETT MÁSFÉL ÉV.

A SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁRBAN IGENCSAK SOK IDŐT TÖLTÖTTEM OLVASÁSSAL. MINDENT ELOLVASTAM, AMI PAPÍRMERÍTÉSRŐL SZÓLT, VAGY AMI AZZAL KAPCSOLATOS VOLT. VÍZJELEKRŐL, RÉGI PAPÍROKRÓL, A PAPÍR TÖRTÉNETÉRŐL, AMIT LEHETETT LEFÉNYMÁSOLTATTAM, LEFORDÍTTATTAM. EZ VOLT AZ ATYAMESTEREM, HISZEN TANÍTÓMESTEREM NEM NAGYON VOLT. AZ ESZKÖZÖKET, AMIT AZ EMLÍTETT MÚZEUMOKBAN, VAGY A KÖNYVEKBEN LÁTTAM, LESKICCELTEM, MAJD EGY ASZTALOSSAL, VAGY EGY LAKATOSSAL MEGCSINÁLTUK EGYÜTT. ÍGY KÉSZÜLT EL NAGYON KEZDETLEGES FORMÁBAN AZ ELSŐ MERÍTŐSZITA, MAJD EGY PRÉS. EGY ROSSZ MOSÓGÉPET ALAKÍTOTTAM ÁT ŐRLŐVÉ, AMIVEL A CELLULÓZT TUDTAM PÉPPÉ TÉPNI.

Mit tudhatunk arról, hogy Magyarországon mikor, illetve meddig foglalkoztak papírmerítéssel?

AZ 1800-AS ÉVEK ELEJÉN MÉG MŰKÖDÖTT DIÓSGYŐRBEN PAPÍRMALOM. AZ 1800-AS ÉVEK KÖZEPÉN ALAKULT ÁT PAPÍRGYÁRRÁ. EKKOR SZŰNT MEG ITT A PAPÍRMERÍTÉS. AMIKOR FELMERÜLT BENNEM A PAPÍR ELŐÁLLÍTÁSÁNAK GONDOLATA, MÁR SENKI NEM EMLÉKEZETT ERRE A KÉZMŰVES TECHNOLÓGIÁRA. MÉG AZ ÖREGEK SEM. EZÉRT

FOGADTA MINDENKI ÉRTETLENKEDVE, HOGY MIT AKAROK ÉN KEZDENI EZZEL. CSODABOGÁRNAK TEKINTETTEK. SEHOGYAN NEM TUDTAM ELŐRE MENNI. KÉSŐBB, AMIKOR MÁR TUDTAM PAPÍRT KÉSZÍTENI, NEM ADTAK IPARENGEDÉLYT, MERT, HOGY ILYEN SZAKMA NINCSEN. NEM VOLT HOVA TARTOZZAM. A NÉPMŰVÉSZET KÖZÉ NEM TARTOZOTT. AZ IPARMŰVÉSZETBEN IS ÉRTETLENKEDVE FOGADTÁK. VÉGÜL, AMIKOR KISIPAROS LETTEM, AZ IPARENGEDÉLYEM SZERINT A TEVÉKENYSÉGEM PAPÍRFELDOLGOZÓ LETT.

DE EGY KICSIT TÉRJÜNK VISSZA ODA, AMIKOR MÉG A PAPÍRGYÁRBAN DOLGOZTAM. PRÓBÁLTAM RÁVENNI NÉHÁNY KOLLÉGÁT, HOGY ALAKÍTSUNK A PAPÍRMERÍTÉSRE EGY VÁLLALATI MUNKAKÖZÖSSÉGET ÉS DÉLUTÁNONKÉNT MUNKAIDŐN TÚL FOGLALKOZZUNK EZZEL. ELMENTEM AZ IGAZGATÓNKHOZ, HOGY ELVI ENGEDÉLYT KÉRJEK TŐLE MUNKAKÖZÖSSÉG ALAKÍTÁSÁRA, AKI, AMIKOR MEGHALLGATTA ELKÉPZELÉSEMET, AZT MONDTA „VINCZE ELVTÁRS! HA EBBEN VOLNA VALAMI RÁCIÓ, AKKOR MAGÁNÁL OKOSABB EMBEREK MÁR RÉG CSINÁLNÁK.” TERMÉSZETESEN NEM ADOTT ENGEDÉLYT. DE ÉN NEM ADTAM FEL. ISMÉT ELMENTEM ÉS ARRA KÉRTEM AZ ENGEDÉLYT, HOGY EGYEDÜL, SZABADIDŐMBEN, MUNKAIDŐN TÚL, AZ ÜZEM EGY SARKÁBAN KÍSÉRLETEZGET-

HESSEK. ERRE A VÁLASZ AZ VOLT, HOGY „CSENDES BOLONDOK VANNAK”, DE ENGEDÉLYEZTE. EGY ÉVIG DOLGOZTAM, MIRE MÁR ELÉG BIZTONSÁGGAL TÍZBŐL HÉT OLYAN JÓ MINŐSÉGŰ PAPÍRT SIKERÜLT KÉSZÍTENEM, AMIVEL ELÉGEDETT VOLTAM.

IDŐKÖZBEN A TELEFONKÖNYVBŐL KIÍRTAM OLYANOKNAK A CÍMÉT, AKIKNEK ÚGY GONDOLTAM SZÜKSÉGE LEHET MERÍTETT PAPÍRRA ÉS MEGKERESTEM ŐKET AZ ELSŐ MINTÁKKAL. A MEGKERESETTEK ÁLTALÁBAN PAPÍRRESTAURÁTOR MŰHELYEK VOLTAK. ELŐSZÖR A SZÉCHÉNYI KÖNYVTÁR JELENTKEZETT. Ő VOLT AZ ELSŐ NAGYOBB MEGRENDELŐM.

Kikre gondoltál, amikor elkezdted a papírmerítést, kik fogják tudni használni az általad készített papírokat? Ma úgy mondanák, felmérted-e a várható piacot, vagyis végeztél-e piackutatást?

A RESTAURÁTOROK MELLETT ELSŐSORBAN A MŰVÉSZEKRE GONDOLTAM, AKIK EGYEDI RAJZOK, AKVARELLEK KÉSZÍTÉSÉRE IS HASZNÁLHATNÁK A MERÍTETT PAPÍRT. DE GONDOLTAM GRAFIKAI SOKSZOROSÍTÁSRA, RÉZKARCRA, SZITANYOMATRA IS.

AZ ÖNÁLLÓSODÁS KEZDETE 1983-RA TEHETŐ. 1985-TŐL CSAK EBBŐL ÉLEK, DE 1990 VOLT AZ ELSŐ OLYAN ÉV, AMI MÁR ANYAGILAG IS JÓNAK VOLT MONDHATÓ. KÖZBEN VOLTAK OLYAN NEHÉZ IDŐSZAKOK IS, – NEM SZÉGYELLEM KIMONDANI, – AMIKOR NEM VOLT PÉNZEM, ÉS ELMENTEM FIZIKAI MUNKÁT VÉGEZNI.

IDŐKÖZBEN MEGNŐSÜLTEM. A HÁZAT, AMIBEN LAKTUNK 1987-BEN MŰHELLYÉ ALAKÍTOTTAM. EKKOR A MÁR MEGLÉVŐ FIAMMAL ÉS FELESÉGEMMEL AZ ANYÓSOMÉKHOZ KÖLTÖZTÜNK. MOST MÁR VOLT ÖNÁLLÓ MŰHELYEM, BELEKEZDHETTEM EGY ÚJABB ÁLOM, EGY CSALÁDI HÁZ FELÉPÍTÉSÉNEK MEGVALÓSÍTÁSÁHOZ. .ANYAGILAG NEM ÚGY SIKERÜLT A HÁZÉPÍTÉS, AHOGY SZERETTEM VOLNA, ÍGY AZ ÖNÁLLÓ MŰHELY IS BELEFOLYT AZ ÉPÍTKEZÉSBE. 1990-RE ELKÉSZÜLT A HÁZUNK, AMI EGY DARABIG EGYBEN MŰHELY IS VOLT. 1994-BEN ISMÉT KÖLTÖZTÜNK, DE AKKOR MÁR EGY NAGYOBB CSALÁDDAL, HÁROM FIÚVAL ÉS ALBÉRLETBE. ERRE AZÉRT VOLT SZÜKSÉG, MIVEL A VÁLLALKOZÁSOM IGEN CSAK KIBŐVÜLT. EGYRE NŐTT AZ IGÉNY AZ ÁLTALAM KÉSZÍTETT MERÍTETT PAPÍR IRÁNT. SZÜKSÉG VOLT NAGYOBB MŰHELYRE, AMIT A CSALÁDI HÁZUNKBAN ALAKÍTOTTAM KI. KÉT ÉS FÉL ÉVIG VOLTUNK ALBÉRLETBEN, S AZ IDŐ MEGINT ENGEM IGAZOLT. HAMAROSAN SIKERÜLT VENNÜNK EGY RÉGI PARASZTHÁZAT SZENTENDRÉN, AMIT FELÚJÍTOTTAM.

RÖVIDEN ÖSSZEFOGLALVA ÉLETPÁLYÁMAT, AZT MONDHATOM, BEVÁLTOTTA REMÉNYEIMET. MA MÁR TÖBBEDMAGAMMAL DOLGOZOM, ELTART BENNÜNKET A VÁLLALKOZÁS. SZÜLŐFALUMBAN FEDÉMESEN IS LÉTREHOZTAM EGY PAPÍRMERÍTŐ MŰHELYT, AZ ANYAI NAGYAPÁM SZÜLŐHÁZÁBAN, AMIT VISSZAVÁSÁROLTAM AZ ÖRÖKÖSÖKTŐL. FELÚJÍTOTTAM AZ ÉPÜLETET, AMI MOST PONTOSAN ÚGY NÉZ KI, MINT RÉGEN. A PAPÍRMERÍTŐ MŰHELY LÉTREHOZÁSÁVAL EGY OTTANI CSALÁDNAK TEREMTETTEM MUNKALEHETŐSÉGET.

Mi az amit sikernek tartasz eddigi pályafutásodban?

A LEGNAGYOBB SIKERNEK AZT TARTOM, HOGY NEM VÁLTOZTAT MEG AZ, HOGY KÖNYNYEBBEN, JOBBAN ÉLEK. ÉN EGY MARADÉKTALANUL ELÉGEDETT ÉS BOLDOG EMBER VAGYOK. AZOK A DIMENZIÓK, AMIBEN MOZGOK, VAGY AMIBE JUTOTTAM, EZEK ENGEM

MAXIMÁLISAN KIELÉGÍTENEK. BOLDOG VAGYOK, MERT SZÉP CSALÁDOM VAN, MERT NAGYON SZERETEM A MUNKÁM. HA NAPONTA 20 ÓRÁT DOLGOZOM, MÉG AKKOR SEM ÉRZEM MAGAMAT FÁRADTNAK, MERT SZERETEM AMIT CSINÁLOK. BŐSÉGESEN KITEREBÉLYESEDETT AZ A TEVÉKENYSÉG, MINT AMIRE ELEINTE GONDOLTAM. MA MÁR NEMCSAK A PAPÍRT KÉSZÍTEM EL, HANEM AZT IS, AMIT BELŐLE LEHET CSINÁLNI. AZ IS ELÉG SOKFÉLE. A KÉPZŐMŰVÉSZETÜNK ÉS IRODALMUNK JELES KÉPVISELŐIVEL EGYRE TÁGABB A KAPCSOLATOM.

Többször voltál külföldön kiállításokon. Ezekre Te kerested meg a lehetőséget, hogy bemutatkozzál, vagy téged találtak meg, és meghívtak?

ELEINTE ÉN KERESTEM MEG A KÜLFÖLDI KIÁLLÍTÁSI LEHETŐSÉGEKET, DE MOST MÁR HÍVNAK IS. ANNAK IDEJÉN A NYOLCVANAS ÉVEK KÖZEPÉN ÉN KERESTEM MEG A SKANZENT IS, AZZAL A SZÁNDÉKKAL, HOGY OTT BEMUTATKOZHASSAK, TALÁLKOZHASSAK REMÉNYBÉLI ÉRDEKLŐDŐVEL. EZT EGY DIREKT MARKETINGNEK TEKINTETTEM ÉS TEKINTEM MA IS. JOBB BÁRMILYEN REKLÁMNÁL ÚGY GONDOLOM, HOGY A VÁLLALKOZÁS SZEMPONTJÁBÓL A DIREKT ÉS SZEMÉLYES JELENLÉT A LEGFONTOSABB, BÁRMENNYIRE IS FÁRASZTÓ.

Mik a további álmaid, terveid?

TERVEIM ÁLLANDÓAN VANNAK. NEM SZERETNÉK TOVÁBB BŐVÜLNI. A MEGLÉVŐT SZERETNÉM ALAKÍTANI. NAGYMÉRETŰ MERÍTETT PAPÍROKAT SZERETNÉK KÉSZÍTENI. MA MÁR NEM TARTANAK CSODABOGÁRNAK. SZERETNÉK EGYRE TÖBB OLYAN MUNKÁT CSINÁLNI, AMIT ÉN TALÁLOK KI, AMIT ÚGY ÍTÉLEK MEG, HOGY ÉRDEKLŐDÉSRE TART SZÁMOT ÉS AZT MEGVALÓSÍTOM. NEM AKAROM, HOGY A MINDENKORI PIAC KÉNYE KEDVÉNEK LEGYEK KITÉVE.

A LEGNAGYOBB ÉLMÉNYEM, HOGY AZ ÜGYFELEK SZINTE KIVÉTEL NÉLKÜL ELZARÁNDOKOLNAK HOZZÁM IDE SZENTENDRÉRE. LEÜLNEK A MŰHELYBEN, ELMONDJÁK, HOGY MIT SZERETNÉNEK VELEM ELKÉSZÍTTETNI, S ÉN MEGCSINÁLOM. EZEK A TALÁLKOZÁSOK IGEN SOKSZÍNŰ VILÁGOT TEREMTETTEK KÖRÜLÖTTEM. MA MÁR NEM NEKEM KELL HÁZALNI A MUNKÁÉRT, MEGFORDULT A VILÁG.

Mi számodra és mit jelent számodra az elismerés?

A LEGNAGYOBB ELISMERÉS SZÁMOMRA, AMIKOR VALAKI MEGRENDEL NÁLAM EGY MUNKÁT, ÉS AZT MONDJA „VINCZE ÚR! ÖNRE BÍZOM, A SZÉPÉRZÉKÉRE." TELJESEN MEGBÍZNAK ABBAN, AMIT AJÁNLOK. EZ TÖBB MINDEN HIVATALOS ELISMERÉSNÉL. JÓ ÉRZÉS, AZ, HOGY SAJÁT MAGAMNAK IS TETSZIK, AMIT CSINÁLOK. A KIÁLLÍTÁSOKON, AMIT RENDEZEK, NAGYON JÓL ESIK, AMIKOR ODAJÖNNEK HOZZÁM AZ EMBEREK, S ELRAGADTATVA MONDJÁK, HOGY MILYEN CSODADOLOG, AMIT CSINÁLTAM. ÉRZEM AZ ŐSZINTE MEGNYILVÁNULÁST, ELISMERÉST, S EZ NAGYON JÓL ESIK.

MÁS ELISMERÉSBEN IS VOLT MÁR RÉSZEM, MEGKAPTAM A PRO URBE DÍJAT, SZENTENDRE VÁROS MECÉNÁSA DÍJAT, A MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJAT, 2015-BEN PEDIG FEDÉMES KÖZSÉG DÍSZPOLGÁRA LETTEM, DE VOLTAM MÁR AZ ÉV VÁLLALKOZÓJA IS.

MUNKÁMAT MINŐSÍTI AZ IS, HOGY FELVETTEK AZ ALKOTÓ MŰVÉSZEK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉBE, MINT TERVEZŐ GRAFIKUST. ÚGY INDULT A PÁLYÁM, HOGY NEM TUDTAM MI VAGYOK. NÉPMŰVÉSZ? KISIPAROS? EGYIK SEM. VINCZE LÁSZLÓ, AKINEK KEZE ALÓL MESTERMUNKÁK KERÜLNEK KI. MŰVÉSZ!

FARKAS TÚRI ENIKŐ

A csoda megélése

FARKAS TÚRI ENIKŐ NEMEZELŐ

Óhatatlanul adódik a kérdés, hogyan jutott el a nemezeléshez, milyen indíttatása volt? Kitől hallott a nemezelésről? Kit, kiket látott először nemezelni?

MÉG ÁLTALÁNOS ISKOLÁS KOROMBAN FAZEKASKODNI TANULTAM RAJZTANÁROMTÓL, VRÁBEL JÁNOSTÓL, AKI MEZEI ERZSÉBETTEL KÖZÖSEN VEZETTE A ZENTAI KÉPZŐMŰVÉSZETI ALKOTÓMŰHELYT. EZ EGY MESEBELI HELY VOLT, NEM AZ ÉPÜLET SZÉPSÉGE MIATT, UGYANIS A FALAK OMLADOZTAK, DE EZT SZEBBNÉL SZEBB BATIKOKKAL, SZŐTTESEKKEL, CSOMÓZOTT DÍSZEKKEL, GYERMEKEK RAJZAIVAL ELTAKARTUK. A FŐ PROFILJA AZ AGYAGOZÁS VOLT, DE AZ ÉVKÖRRE ÉPÍTVE SZÁMOS NÉPI MESTERSÉGGEL, JELES NAPPAL, ÜNNEPI SZOKÁSOKKAL IS ITT ISMERKEDTÜNK MEG. NÉPDALOKAT HALLGATTUNK, NÉPTÁNCOLNI TANULTUNK, BETLEHEMEZTÜNK, TOJÁST ÍRTUNK, MINDEN

OLYASMIT CSINÁLTUNK, AMIVEL ABBAN AZ IDŐBEN A VOLT JUGOSZLÁVIÁBAN AZ ISKOLÁBAN NEM TALÁLKOZHATTUNK. EGY NYÁRI KÉZMŰVES TÁBORBAN A SZABADKA MELLETTI ETNO CAMPBAN FAZEKASKODTUNK, AHOL SZÁMOS MÁS KÉZMŰVES FOGLALKOZÁS IS JELEN VOLT. FELFIGYELTEM OTT VALAMIRE, AMIT AZELŐTT SOSEM LÁTTAM, AMIRŐL SOSEM HALLOTTAM. A FŰBEN A FÖLDRE, EGY NAGY ANYAGRA SZŐRCSOMÓKAT RAKOSGATTAK, BEVIZEZTÉK FELTEKERTÉK, S JÓKEDVVEL, ÉNEKELGETVE GYÚRTÁK, S CSAK GYÚRTÁK… MÁR AKKOR IRIGYKEDTEM MENNYIVEL JOBB LEHET KÖZÖSEN ALKOTNI, MINT EGYEDÜL A KORONGON ÜLNI… A VÉGEREDMÉNY EGY GYÖNYÖRŰ TAKARÓ LETT. HIHETETLENNEK TŰNT. MEGTUDTAM, HOGY EZ A NEMEZELÉS…

Emlékszik még az első lépésekre?

A CSODA MEGÉLÉSE NEM SOKAT VÁRATOTT MAGÁRA, MÉG ABBAN AZ ÉVBEN AZ ALKOTÓMŰHELYBEN AZON KAPTUK MAGUNKAT, HOGY EGY NAGY TÜRKMÉN IHLETÉSŰ TAKARÓNAK A MINTÁJÁT RAKJUK. NAGY ODAFIGYELÉSSEL, APRÓLÉKOSSÁGGAL HELYEZTÜK A VIZES KIS GYAPJÚTINCSEKET A CSIGAVONAL MELLÉ. MÉG NEM ÉRTETTEM, HOGYAN IS LESZ EZEKBŐL A GYAPJÚSZÁLAKBÓL EGY EGYSÉGES ERŐS NEMEZ… NAGYON ÉLVEZTÜK A KÖZÖS MUNKÁT, A MINTA ELKÉSZÜLTÉVEL AZ EGÉSZET BEFEDTÜK

TÖBB RÉTEG PUHA, FEHÉR GYAPJÚVAL, MAJD BEVIZEZTÜK ÉS KITARTÓAN GYÚRTUK RITMUSRA, ÉNEKELVE A FELGÖNGYÖLT GYAPJÚHENGERT. EGYRE ERŐSEBB ANYAG SZÜLETETT BELŐLE, MAJD A RÁKÖVETKEZŐ HÉTEN ÚJRA CSAK GYÚRTUK..., MÍGNEM TANÁRNŐNK AZT NEM MONDTA VÉGRE ELKÉSZÜLT!

Mit jelent ma a nemez? Hagyományos formája a régi életformák változásával átalakult, sőt talán el is tűnt. Az időkhöz igazodva azonban erőre is kapott: hogyan vált ez a rusztikus anyag mára ismét a mindennapi kultúra, a tárgyhasználati és öltözködéskultúra részévé? Mit gondol erről?

HISZEM, HA VALAMI JÓ ÉS IGAZ ÉS TISZTA, AZ ÉVEZREDEK PRÓBÁJÁT IS KIÁLLJA. HÁLA ISTENNEK SOSEM TŰNT EL A MAGYARSÁG ÉLETÉBŐL EZ A MESTERSÉG. A KALAPKÉSZÍTŐK, A NYERGESEK, A SZŐRCSIZMA KÉSZÍTŐI MEGŐRIZTÉK. PERSZE, ETTŐL SOKKAL TÖBB LEHETŐSÉG REJLIK EBBEN AZ ANYAGBAN, AMELYNEK ÚJRAFELFEDEZÉSÉT NAGY MARINAK, VIDÁK ISTVÁNNAK ÉS VILÁGSZERTE SZÁMOS TANÍTVÁNYUKNAK KÖSZÖNHETJÜK, VALAMINT AZOKNAK A KÖZÉP-ÁZSIAI NÉPEKNEK, AHOL A NEMEZELÉS MÉG MA IS ÉLETÜK SZERVES RÉSZÉT KÉPEZI.

A TAKARÓKÉSZÍTÉSSEL ISMERKEDTEM MEG ELŐSZÖR, S CSAK UTÁNA KÖVETKEZETT A LABDA, AZ ÜREGES TÁRGY. A DÉLVIDÉKI KÁRTOLÓKNÁL CSAK DURVA GYAPJÚHOZ JUTOTTUNK, AMIBŐL EGY FEJFEDŐ, SÁL KÉSZÍTÉSE UGYAN LEHETSÉGES VOLT, DE VISELETE MÁR KÉNYELMETLENNEK BIZONYULT. ÍGY ÉVEKIG TÁSKÁKAT, TARISZNYÁKAT, GYERMEKJÁTÉKOKAT, S TAKARÓKAT NEMEZELTÜNK. FOLYAMATOSAN TANULTUNK EGYMÁSTÓL S TANÍTOTTUK GYERMEKTÁBOROKBAN E MESTERSÉGET. NÉPMŰVÉSZETÜNK MEGISMERÉSÉVEL ÉSZREVÉTLENÜL BELÉNK IVÓDOTT ANNAK TÖRVÉNYSZERŰSÉGE, FORMAI ANYANYELVE. AZÓTA SEM TUDUNK ELSZAKADNI TŐLE, MINTATERVEZÉSKOR MINDIG EGY NÉPI MOTÍVUMBÓL INDULUNK KI, S AZT GONDOLJUK ÚJRA, ALAKÍTJUK SAJÁT LELKÜNK EREJÉVEL. MIVEL A NEMEZKÉSZÍTÉSBEN NEM MARADTAK FENN ELŐDEINK NEMEZMUNKÁI, ÍGY AZ ÁZSIAI ROKONNÉPEINK NEMEZEIBŐL MERÍTKEZÜNK, ILLETVE A MAGYAR NÉPI KÉZMŰVESSÉG MÁS ÁGAIBÓL. LEGYEN AZ MENNYEZETKAZETTA VAGY KÁLYHACSEMPE VAGY HÍMZETT TERÍTŐ, MIND-MIND UGYANARRÓL MESÉLNEK.

A MERINÓGYAPJÚ ROBBANÁSSZERŰ MEGJELENÉSE MAGYARORSZÁGON, S A KÜLFÖLDI KÁRTOLÓMŰHELYEKBEN LEHETŐSÉGET ADOTT A NEMEZELÉS EGY ÚJ ARCULATÁNAK, FELHASZNÁLÁSI MÓDJÁNAK LÉTREJÖTTÉHEZ. NAGYON FINOM, PUHA VÉKONY

KELMÉKET LEHET EBBŐL A FAJTA GYAPJÚBÓL KÉSZÍTENI. KIVÁLÓAN ALKALMAS FEJFEDŐK, SÁLAK, S BÁRMILYEN MÁS ÖLTÖZÉK MEGALKOTÁSÁHOZ. EGY TERMÉSZETES ANYAGBÓL KÉSZÜLT RUHA, AMELY SZELLŐZIK, ÉS MELEGÍT IS EGYBEN – HÁT EZ AZ, AMIT A MŰSZÁLAS ANYAG NEM TUD NYÚJTANI. ÉLETMÓDUNK ÁTALAKULÁSÁVAL SAJNOS MÁR EGYRE KEVESEBB IGÉNY VAN IZZASZTÓRA (NEMEZ NYEREG ALÁVALÓ), VAGY EGY JÓ NEMEZ PÁSZTORSUBÁRA, DE ALKALMAZKODVA MAI SZÜKSÉGLETEINKHEZ A GYAPJÚÖLTÖZÉKEK A LÁBBELITŐL A FEJFEDŐIG KIVÁLÓAN IGAZODNAK A MAI KOR EMBERÉHEZ.

Hol tudja meghúzni a maga ésszerű határait a népművészet abban a közegben, ahol a giccs eluralkodó félben van, veszélyeztetve ezáltal az autentikus kézművességet?

AMÍG VANNAK KÉZMŰVESEK, NÉPMŰVÉSZEK, NÉPRAJZOSOK, AKIK ISMERIK A NÉPHAGYOMÁNYT, ADDIG LESZNEK IS EMBEREK, AKIK FELISMERIK, ÉRZIK MAGYAR HAGYOMÁNYUNK ÜZENETÉT, EREJÉT, SZÜKSÉGESSÉGÉT. TENNI KELL ÉRTE, HOGY FENNMARADJON. EGY-EGY VÁSÁR, KIÁLLÍTÁS, PÁLYÁZAT, ILLETVE A ZSŰRIZTETÉS LEHETŐSÉGE NAGYBAN HOZZÁJÁRUL AHHOZ, HOGY A MA DIVATOS ÍZLÉSVILÁG ÉSZREVÉTLENÜL ÁT

NE FORMÁLJA ÖRÖKSÉGÜNK. PERSZE, MINDEN HATÁSSAL VAN MINDENRE, DE TUDNI KELL HOL A HATÁR. EBBEN SEGÍT LELKIISMERETÜNK, BELÉNK NEVELT ÍZLÉSÜNK. EZT HANGSÚLYOZNÁM, MERT EGY ÍZLÉST IGENIS TANULNI LEHET AZÁLTAL, HOGY LÁTJUK, HALLJUK, TÁNCOLJUK, HOGY KÖRÜLVESZ BENNÜNKET S MEGÉLJÜK ANNAK JÓTÉKONY HATÁSÁT. NÉPMŰVÉSZETI TÁRGYAINK NEM CSAK LAKÁSUNK DÍSZEI, HANEM EGY EGÉSZSÉGES ÉRTÉKRENDET KÖZVETÍTENEK GYÖNYÖRŰSÉGES MINTÁJUKKAL, S MINDEMELLETT HASZNÁLATI TÁRGYAK. NEM PORFOGÓ, NEM CSAK DÍSZ! EGY NEMEZTAKARÓ A FALON VAGY A FÖLDÖN MELEGÍT, SZIGETEL, S MINTÁJA ÜZENETET TARTOGAT SZÁMUNKRA. AKI HASZNÁL NEMEZBŐL KÉSZÜLT FEJFEDŐT, VAGY LÁBBELIT, TUDJA, MENNYIVEL TÖBBET AD, MINT EGY MŰSZÁLAS SAPKA, VAGY PAPUCS. ŐSZI-TÉLI NAPOKON NEMEZMELLÉNYBE BÚJUNK, DEREKUNKAT NEMEZSÁLLAL BORÍTJUK. GYERMEKEINK IS SZÍVESEN HORDJÁK NEMEZMAMUSZAIKAT, NEMEZSAPKÁJUKAT. JÁTÉKAIK

NAGY RÉSZE TERMÉSZETES ALAPANYAGBÓL KÉSZÜLTEK, A NEMEZLABDÁTÓL A NEMEZLOVON ÁT A BÁBOKIG, BABÁKIG MINDEN NEMEZBŐL VAN. SOKAT KÉZMŰVESKEDÜNK, EZÁLTAL MEGTANULNAK TEREMTENI IS. AZT GONDOLOM, HA ÍGY NEVELJÜK ŐKET, NEM KELL FÉLNÜNK ATTÓL, HOGY ÉRTÉKRENDJÜK MÁS LESZ, HA IDŐNKÉNT EL IS FORDULNAK TŐLE, MÁSFELÉ KERESGÉLNEK...

Mit gondol a nemezkészítés jövőjéről?

A NEMEZELŐK NEHÉZ HELYZETBEN VANNAK, MERT MÚZEUMAINK NEM ŐRIZNEK KORÁBBI NEMEZTÁRGYAKAT, AMIBŐL KIINDULHATNÁNK. NEKÜNK KELL MEGTEREMTENÜNK A MAGYAR NEMEZT.
SZERENCSÉRE MA MÁR LEHETŐSÉG VAN, HOGY EGYRE TÖBBEN MEGTANULJÁK E MESTERSÉGET. A SZAKMA KIVÁLÓ ISMERŐI TANÍTANAK, AKIK SZÍVVEL LÉLEKKEL ÁTADJÁK NEM CSAK A NEMEZELÉS CSÍNJÁT-BÍNJÁT, HANEM ÉLETÜK PÉLDÁJÁN KERESZTÜL A MAGYAR HAGYOMÁNY MEGÉLÉSÉRE TANÍTANAK.

A TUDÁSUNKAT FELELŐSÉGGEL TOVÁBB KELL ADNI, AHOGYAN MINEKÜNK IS ÁTADTÁK. HÁROMGYERMEKES ÉDESANYAKÉNT MONDHATOM, HOGY RAJTUNK IS MÚLIK, MEKKORA IGÉNY LESZ A NÉPMŰVÉSZETI TÁRGYAKRA, LESZ-E HASZNÁLÓJUK, ÉRTÉKELŐJÜK.

KOVÁCS SZABOLCS

Máriaszekrény, téka, komód

KOVÁCS SZABOLCS MEZŐKÖVESDI FESTETT BÚTORKÉSZÍTŐ, A NÉPMŰVÉSZET MESTERE

Honnan ered az érdeklődése a népművészet, a népi kézművesség iránt? Mikor látott először festett bútorokat, és hogyan döntötte el, hogy bútor-készítéssel készítéssel foglalkozik majd?

NÉPMŰVÉSZ CSALÁDBA SZÜLETTEM. ÉDESANYÁM HÍMZŐ, TOJÁSFESTŐ NÉPMŰVÉSZ, ÉDESAPÁM BÚTORFESTŐ ASZTALOS MESTERKÉNT TEVÉKENYKEDETT. KISGYERMEK KOROMTÓL, SZINTE AZ ANYATEJJEL SZÍVTAM MAGAMBA A MATYÓ SZÍN ÉS FORMAVILÁGOT. HATÉVES KOROMTÓL SZINTE MINDIG AZ ASZTALOS MŰHELYBEN VOLTAM – EGY KISGYERMEK SZÁMÁRA RENDKÍVÜL IZGALMAS, AHOGY A „SZŐRÖS DESZKÁBÓL" AZOK A GYÖNYÖRŰ FORMÁK, SZÉKTÁMLÁK, ÁGYVÉGEK, BÖLCSŐK, BÚTOROK LÉTREJÖNNEK, AHOGY A FORGÁCS ZENÉLVE TEKEREDIK A GYALUKÉS ALÓL, A FÁNAK, A MŰHELYNEK AZ ILLATA ELVARÁZSOLT. AMIKOR A FESTÉKEK IS ELŐKERÜLTEK ÉS

ÉDESAPÁMÉK FESTETTÉK A BÚTOROKAT, „VIRÁGOZTAK" MINDIG ELÉRTEM, HOGY ÉN IS ECSETET ÉS FESTÉKET KAPJAK A KEZEMBE ÉS A SZÁMOMRA ELŐKÉSZÍTETT, LEALAPOZOTT FA LAPOCSKÁKRA „GYÖNYÖRŰSÉGES" TANKOKAT, REPÜLŐKET, LOVAKAT FESTETTEM. ÉDESAPÁM SOHA NEM SZIDOTT LE, DE MINDIG ÚGY FESTETT, HOGY LÁSSAM, Ő MIT ÉS HOGYAN FEST. AMIKOR MEGUNTAM A TANKOK FESTÉSÉT, AZT NÉZTEM, HOGY Ő HOGYAN FESTI A TULIPÁNOKAT, HOGYAN LESZ EGY ECSETVONÁSSAL OLYAN „SZIVÁRVÁNYOS" AZ A SZIROMLEVÉL, HOGYAN FŰZI ÖSSZE A RÓZSÁKAT, GRÁNÁTALMÁKAT GYÖNYÖRŰ CSOKROKKÁ, GIRLANDOKKÁ, S PRÓBÁLTAM UTÁNOZNI KISEBB-NAGYOBB SIKERREL. KÉSŐBB MEGENGEDTE, HOGY AZ ÁLTALA FESTETT VIRÁGOK KÖZEPEIT, A GRÁNÁTALMÁK MAGVAIT ÉN FESTHESSEM, MAJD AZ AKÁC ÉS ÖSSZEKÖTŐ LEVELEKET, S A KÖZÖS MUNKA KÖZBEN MINDIG MESÉLT, MAGYARÁZOTT A SZAKMA FORTÉLYAIRÓL. MIRE KELL ÜGYELNI A TERVEZÉSÉNÉL, HOGY NE CSAK SZÉPEK, HANEM HASZNÁLHATÓK IS LEGYENEK A BÚTOROK, HOGYAN KELL ELKÉSZÍTENI A FESTÉKEKET, HOGYAN KELL MEGKOMPONÁLNI, „FELFŰZNI" A CSOKROKAT, MITŐL LESZ EGYSÉGES, ESZTÉTIKUS EGY BÚTOREGYÜTTES. MINDIG SZERETTEM RAJZOLNI, FESTENI, BÚTOROKAT TERVEZNI. GIMNAZISTA KOROMTÓL MÁR ÖNÁLLÓAN KÉSZÍTHETTEM EGY-EGY DARABOT. FOKOZATOSAN „ÉPÍTETTEM FEL MAGAM". SOHA NEM

HANGZOTT EL, HOGY ÉN ASZTALOS, FESTETTBÚTOR KÉSZÍTŐ LESZEK, DE MINDIG EZT CSINÁLTAM, MINDIG EZ VETT KÖRÜL – GIMNAZISTAKÉNT, FŐISKOLÁSKÉNT, GIMNÁZIUMI MŰVÉSZTANÁRKÉNT IS. AMIKOR ÉDESAPÁM 75 ÉVES LETT, 1989-TŐL LETTEM HIVATALOSAN IS FESTETTBÚTOR KÉSZÍTŐ SZELLEMI SZABADFOGLALKOZÁSÚ NÉPI IPARMŰVÉSZ,

Elengedhetetlen-e a szaktudás a munkásságához, amely egyszerre művészet és kézművesség is. Vagyis mekkora rész jut az elsajátítható tudásnak és mekkora a művészi invenciónak a munkásságában?

A FESTETTBÚTOR KÉSZÍTÉS KOMPLEX TEVÉKENYSÉG, SOKOLDALÚ SZAKMAI ISMERETET, TUDÁST IGÉNYEL. TISZTÁBAN KELL LENNI AZ ASZTALOSSÁG CSÍNJÁVAL-BÍNJÁVAL, ISMERNI KELL A FESTÉKKÉSZÍTÉS TITKAIT, RENDELKEZNI KELL AZ ALAPOS, PONTOS MUNKAVÉGZÉS KÉPESSÉGÉVEL, S MINDEZEK BIRTOKÁBAN ESZTÉTIKUS, RENDELTETÉSÉNEK MARADÉKTALANUL MEGFELELŐ TÁRGYEGYÜTTES LÉTREHOZÁSA A CÉL. TEHÁT A SZAKMA ISMERETE KEVÉS, RENDELKEZNI KELL AZ ÚJAT ALKOTÁS KÉPESSÉGÉVEL.

Kapcsolódik-e műhelyekhez, mesterekhez, elődökhöz? Milyen szellemi hagyomány örökösének tekinti magát?

MEZŐKÖVESDI, MATYÓ FESTETTBÚTOR KÉSZÍTŐ NÉPI IPARMŰVÉSZNEK TARTOM MAGAM. SOKAN AZ ÁLTALAM KÉSZÍTETT BÚTOROKAT MATYÓ BÚTORKÉNT APOSZTROFÁLJÁK. EZEK A BÚTOROK NEM CSAK MATYÓFÖLDÖN TALÁLHATÓK MEG, HANEM ÉSZAKMAGYARORSZÁG TISZA FÖLÖTTI RÉSZÉN, A BÜKK ÉS A MÁTRA HEGYSÉG FÖLDMŰVES TELEPÜLÉSEIN. A FÖLDMŰVES CSALÁDOK HÁZAINAK „TISZTASZOBÁIBAN” MINDENHOL MEGTALÁLHATÓ A JELLEGZETES „HABOS”, SATÍROZOTT FESTÉSŰ VIRÁGOKKAL DÍSZÍTETT „KELENGYÉS” LÁDA, „TRÓNUSOS” ÁGY, MÁRIA-SZEKRÉNY, AZ ÖTFIÓKOS KOMÓD, A NAGY CSALÁDI ASZTAL A „HEGEDŰHÁTÚ” SZÉKEKKEL, LÓCÁVAL, ÉS TERMÉSZETESEN „VIRÁGOZTÁK” A BÖLCSŐT IS. A MEGNÖVEKEDETT IGÉNYEK MIATT MEZŐKÖVESD MELLETT BÚTORFESTŐ MŰHELYEK JÖTTEK LÉTRE TISZAFÜREDEN, HEVESEN, GYÖNGYÖSÖN, EGERBEN ÉS MISKOLCON IS. AZ 1750-ES ÉVEKBEN KIALAKULT FESTETTBÚTOR STÍLUS

A 19. SZÁZADBAN ÉLTE FÉNYKORÁT. A 20. SZÁZAD ELEJÉTŐL KEZDŐDŐEN A FÖLDMŰVES LAKOSSÁG ELSZEGÉNYEDÉSÉVEL PÁRHUZAMOSAN CSÖKKENT A KERESLET A FESTETTBÚTOROK IRÁNT, EGYMÁS UTÁN ÁLLTAK ÁT AZ ASZTALOSOK MÁS FAIPARI TEVÉKENYSÉGRE. AZ 1920-AS ÉVEKBEN MÉG EGERBŐL ÉS MISKOLCRÓL IS HOZTAK FESTETT BÚTOROKAT A MEZŐKÖVESDI VÁSÁRRA. AZ 1950-ES ÉVEKBEN MÁR CSAK A MEZŐKÖVESDI BERECZ BÉLA ÉS KOVÁCS ANDRÁS (ÉDESAPÁM) ASZTALOSOK NEVE ISMERT FESTETTBÚTOR KÉSZÍTŐKÉNT. A KÜLÖNBÖZŐ BÚTORFESTŐ KÖZPONTOKBAN KÉSZÜLT TÁRGYAK SOKBAN HASONLÍTANAK EGYMÁSRA, A KÜLÖNBSÉGET A MESTEREK EGYÉNISÉGE, TEHETSÉGE ÉS „KÉZJÁRÁSA” EREDMÉNYEZTE. KUTATTAM A BÜKK ÉS MÁTRA KÖRNYÉKI FESTETT BÚTOROKAT, A MEGSZERZETT ISMERETEKET MUNKÁIM SORÁN GYAKRAN FELHASZNÁLTAM. GYERMEKKOROMBAN JÁRTAM BERECZ BÉLA BÁCSI MŰHELYÉBEN IS, DE ÉN ÉDESAPÁM MŰHELYÉBEN SZEREZTEM MEG A SZAKMAI ALAPOKAT, OTT SAJÁTÍTOTTAM EL A MESTERFOGÁSOKAT, OTT SZERETTEM MEG A SZAKMÁT.

Mekkora szerepe van a kigondolásnak, a motívum-átvételnek, vagy a variációknak a munkáiban? Hogyan kezd neki egy-egy alkotásának?

A RÉGI IDŐKBEN KÖNNYŰ VOLT AZ ASZTALOSOK DOLGA. NEM SOK VARIÁCIÓ VOLT. A TISZTASZOBA BÚTORAI: MÁRIASZEKRÉNY, ASZTAL, LÓCÁK, TÁMLÁS SZÉKEK, TÉKÁK, ÁGY, KOMÓD, BÖLCSŐ, TÜKÖR, FALI TÁNYÉROS ÉS MÉRETBEN SEM VOLT NAGY VARIÁCIÓ. MA NINCS KÉT EGYFORMA LAKÁS, RENDKÍVÜL VÁLTOZATOSAK AZ IGÉNYEK: MÉRETBEN, FORMÁBAN, FUNKCIÓBAN – MINDEN MEGRENDELÉS MÁS ÉS MÁS. ALAPELVEM, HOGY NEM DÍSZTÁRGYAKAT AKAROK KÉSZÍTENI, HANEM MINDENNAPI HASZNÁLATI TÁRGYAKAT, *BÚTOROKAT*. HOGYAN KÉSZÜL EGY BÚTOREGYÜTTES? A MEGRENDELŐ ELMONDJA, HOGY MILYEN BÚTOROKAT SZERETNE, MIRE AKARJA HASZNÁLNI, MILYEN FUNKCIÓKNAK KELL ELEGET TENNI, MEGADJA A HELYSZÍN PONTOS MÉRETEIT, MELYIK KOR SZAK FORMA ÉS SZÍNVILÁGÁT SZERETNÉ, HA FELHASZNÁLNÁM. ÁLTALÁBAN EGY-EGY ÚJONNAN TALÁLT SZÉP RÉGI BÚTOR (PL: BÖLCSŐVÉG DÍSZÍTMÉNYE) VONALVEZETÉSE INSPIRÁL, EZT FELHASZNÁLVA ALAKÍTOM KI A TÁRGYEGYÜTTEST. KONKRÉT PÉLDA: A RECSKI TÁJHÁZ TISZTASZOBÁJA ÉS KONYHÁJA A RÉGI BÚTOROKKAL, TÁRGYAKKAL VOLT BERENDEZVE, S NEKEM A KÉT BELSŐ TERMET KELLETT „BEBÚTOROZNOM”,

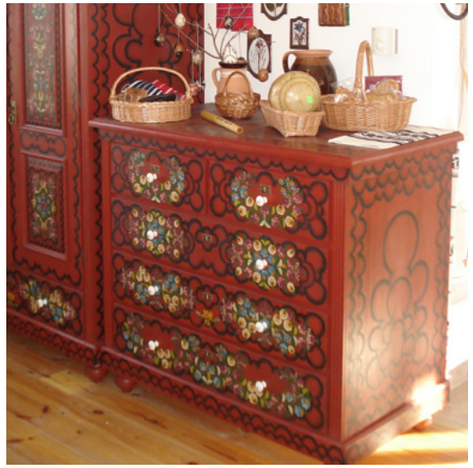

AZ EGYIKET GALÉRIÁNAK, A MÁSIKAT ÜZLETHELYISÉGNEK. SZERENCSÉRE A TÁJHÁZBAN VOLT EGY 130 ÉVES „RÓZSÁSLÁDA” ÉS EGY FESTETT „TRÓNUSOS” ÁGY. E KÉT TÁRGY ADTA A KIINDULÁSI ALAPOT, EZEK ALAPJÁN TERVEZTEM MEG A KÜLÖNBÖZŐ TÁROLÁSRA HASZNÁLHATÓ POLCOKAT, SZEKRÉNYEKET, KOMÓDOT, RÓZSÁSLÁDÁT, SZÉKEKET, ASZTALOKAT, TÜKRÖT, FÜGGÖNYTARTÓT. HASONLÓKÉPPEN KÉSZÍTETTEM TÁRGYEGYÜTTESEKET A TARDI, A SIROKI, A MÁTRADERECSKEI TÁJHÁZAKNAK, DE A MEZŐKÖVESDI

GÉPMÚZEUM KIS TÁRGYALÓJÁT, VAGY A TURINFORM IRODA BÚTORAIT, ÉS A MAGÁNMEGRENDELŐK KONYHA, ÉTKEZŐ ÉS HÁLÓSZOBA BÚTOREGYÜTTESEIT. KÜLÖN KIHÍVÁST JELENTETT EGY SZÁZ FŐS ÉTTEREM (RÓZSA, MEZŐKÖVESD) BERENDEZÉSÉNEK KIALAKÍTÁSA. A BÚTOROK ESZTÉTIKAI EGYSÉGE MELLETT IGEN FONTOS SZEMPONT VOLT A MASSZIVITÁS, S HOGY A TULAJDONOS AZT KÉRTE, NE LEGYEN KÉT EGYFORMA SZÉK.

A népművészet az a szellemi hagyomány, amely – sajátosságánál fogva – állandóan kész a megújulásra. Hogy érzi mégis, mennyire ismertek, és mennyire megbecsültek a népművészek munkái Magyarországon és a Kárpát-medencében? Mit jelent Önnek, személyesen, a Népművészet Mestere cím?

AZ ORSZÁGOS ÉS HELYI RENDEZVÉNYEK, PÁLYÁZATOK LEHETŐSÉGET BIZTOSÍTANAK AZ ÚJABB ALKOTÓK, ALKOTÁSOK BEMUTATÁSÁRA, DÍJAZÁSÁRA. VAN LEHETŐSÉG A HATÁROKON TÚLI BEMUTATKOZÁSRA IS, DE MINDEZ ESETLEGES – SZERENCSE ÉS KAPCSOLATOK KÉRDÉSE. MANAPSÁG SOKAT BESZÉLNEK A NÉPMŰVÉSZET, A NÉPMŰVÉSZEK

MEGBECSÜLÉSÉRŐL. SZERVEZETT, ÁLLAMI SZINTEN MEGVANNAK A MEGFELELŐ FÓRUMOK, SZERVEZETEK, CSAK A HÁTTÉR, A PÉNZ HIÁNYZIK A JÓ ÖTLETEK, SŐT KIDOLGOZOTT TERVEZETEK MÖGÜL. AMI HÚSZ ÉVVEL EZELŐTT ELÉG VOLT, AZ MA MÁR NEM JELENT MEGOLDÁST. A VILÁG MEGVÁLTOZOTT. BESZŰKÜLTEK AZ ÉRTÉKESÍTÉSI LEHETŐSÉGEK A MINŐSÉGI ALKOTÁSOK, ALKOTÓK SZÁMÁRA. A FESZTIVÁLOK, RENDEZVÉNYEK SZÁMÁNAK EMELKEDÉSE NEM JÁR EGYÜTT A SZÍNVONAL EMELKEDÉSÉVEL.

LEHET, HOGY AZ ELŐBBI GONDOLATOKAT NEM NEKEM KELLETT VOLNA MEGFOGALMAZNI? VALÓSZÍNŰ. RÉSZT VEHETTEM AZ ORSZÁGOS PÁLYÁZATOKON, DÍJAKAT, ELISMERÉSEKET SZEREZHETTEM. EGYÉNI ÉS CSOPORTOS KIÁLLÍTÁSOKON VEHETTEM RÉSZT MAGYARORSZÁG TÖBB NAGYVÁROSÁBAN. BEMUTATKOZHATTAM MUNKÁIMMAL BRÜSSZELEN, LUXEMBURGON, VARSÓN, KÉZDIVÁSÁRHELYEN, BERLINEN, BÉCSEN, OSLÓN, MILÁNÓN, NEW YORKON, MÜNCHENEN KERESZTÜL A VILÁG NAGY VÁROSAIBAN. NÉPI IPARMŰVÉSZ, NÉPMŰVÉSZET IFJÚ MESTERE, ARANYKOSZORÚS MESTER CÍMMEL, GRÁNÁTALMA DÍJJAL, S MOST MÁR A NÉPMŰVÉSZET MESTERE CÍMMEL RENDELKEZEM.

ÉS MIT JELENT SZÁMOMRA A NÉPMŰVÉSZET MESTERE CÍM? MINDENT! MEZŐKÖVESDEN MÁR TÖBB NÉPMŰVÉSZ KAPTA MEG A MESTER CÍMET, A TELJESSÉG IGÉNYE NÉLKÜL NÉHÁNY NÉV: KISJANKÓ BORI HÍMZŐ, NAGY ISTVÁN SZŰCSHÍMZŐ, KERTÉSZ ISTVÁNNÉ HÍMZŐ... KOVÁCS ANDRÁS FESTETTBÚTOR KÉSZÍTŐ. IGEN, ÉDESAPÁM. KÖZÉJÜK ÉS A MAGYARORSZÁGI NÉPMŰVÉSZET MESTEREI KÖZÉ KERÜLNI MEGTISZTELTETÉS SZÁMOMRA.

PENCZ JÓZSEF

Az utolsó mohikán

PENCZ JÓZSEF HALÁSZHÁLÓ-KÉSZÍTŐ NÉPI IPARMŰVÉSZ

MOSOLYGÓS TEKINTETÉBŐL DERŰ ÁRAD, JÓL ÉRZI MAGÁT AZ EMBEREK KÖZÖTT, TÁRSASÁGÁBAN MINDENKI FÖLOLDÓDIK. SZERÉNY, UDVARIAS ÉS MÁSOKRA, A VILÁGRA ODAFIGYELŐ EMBER. Ő PENCZ JÓZSEF BAJÁRÓL, AZ UTOLSÓ KÉZI HALÁSZHÁLÓKÉSZÍTŐ MESTER AZ ORSZÁGBAN. HAJDANÁN ÖREGAPJÁT ÉS ÉDESAPJÁT LÁTTA ELŐSZÖR HÁLÓT KÖTNI, HALÁSZNI, TŐLÜK TANULT, TŐLÜK LESTE EL AZ ELSŐ FORTÉLYOKAT, MAJD IGYEKEZETT MINÉL TÖBBET MERÍTENI A LETŰNT ÉVSZÁZADOK HOZOMÁNYÁBÓL: „GYEREKKOROM NYÁRI SZÜNETEIT A NAGYSZÜLEIMNÉL, BÁCSSZENTGYÖRGYÖN TÖLTÖTTEM. ÖREGAPÁMTÓL ÖRÖKÖLTEM A HALAS VIZEKHEZ VALÓ VONZÓDÁST,

Ő TANÍTOTT MEG A PUSZTA KEZES HALÁSZATRA, AZ EGYSZERŰ PARASZTHALÁSZESZKÖZÖK HASZNÁLATÁRA, MAJD TIZENÉVESEN EGY ÖREG HALÁSZTÓL ISMERTEM MEG A HÁLÓKÖTÉS TECHNIKÁJÁT”.

A PARASZTHALÁSZAT A VIZEKNÉL, FOLYÓKNÁL, TAVAKNÁL ÉLŐK MINDENNAPI MEGÉLHETÉSÉHEZ JÁRULT HOZZÁ, A KEMÉNY MUNKÁT VÉGZŐ PARASZTHALÁSZOK ÉVSZÁZADOKON KERESZTÜL MAGUK KÉSZÍTETTÉK A HALFOGÓ ESZKÖZEIKET, MAGUK KÍSÉRLETEZTÉK KI A LEGJOBB MÓDJÁT A ZSÁKMÁNYSZERZÉSNEK. A CÉL A MINÉL PRAKTIKUSABB ESZKÖZÖK ELKÉSZÍTÉSE, HOGY MINÉL JOBBAN MEGKÖNNYÍTSÉK A MAGUK DOLGÁT. A HALFOGÓ HÁLÓK VÍZI-VILÁGONKÉNT, TÁJEGYSÉGENKÉNT VÁLTOZTAK, A MESTEREK, A PARASZTHALÁSZOK MIND-MIND HOZZÁTETTEK VALAMENNYIT A MESTERSÉGÜKHÖZ ÉS A HALFOGÓ-ESZKÖZÖKHÖZ.

PENCZ JÓZSEF FÖLIDÉZTE AZ ELSŐ EMLÉKEIT AZOKRÓL A HALÁSZATOKRÓL, AMELYEKEN KÖLYÖKKÉNT, TALÁN HAT-HÉT ÉVESEN VEHETETT RÉSZT ÖREGAPJA ÉS ÉDESAPJA OLDALÁN A KÍGYÓSBAN, A BÁCSSZENTGYÖRGYI CSATORNÁN. APJÁTÓL MEGTANULTA,

HOGYAN LEHET KÉZZEL HALAT FOGNI. A FOLYAMI, A DUNAI HALÁSZÁS VARÁZSÁT MÁR BAJÁN, IDŐS HALÁSZOK KÖRÉBEN FEDEZTE FÖL. ELŐSZÖR A HÁLÓHÚZÁSBAN SEGÉDKEZETT, ÉS EZ AZ ÉLMÉNY KIHATOTT AZ EGÉSZ ÉLETÉRE. A HALÁSZÓ-SZERSZÁMOK TÖBBSÉGÉT A CSALÁDBAN KÉSZÍTETTÉK. ŐT IS ÍGY RAGADTA MEG EZ A FOGLALATOSSÁG, AMELYNEK MA KÉZMŰVESE, AHOGY SAJÁT HÍVATÁSÁT MEGJELÖLTE: KISHALÁSZSZERSZÁM-KÉSZÍTŐ NÉPI IPARMŰVÉSZ.

AZ ELSŐ MUNKÁJA – MINT MINDENKINEK ŐSIDŐK ÓTA – EGY HALTARTÓ VOLT. ENNEK AZ ELKÉSZÍTÉSÉT BÍZTÁK RÁ ELŐSZÖR. EZ A LEGEGYSZERŰBB MUNKA, AZTÁN KÖVETKEZTEK A KOMOLYABBAK, A DOBÓHÁLÓ, A REKESZHÁLÓ. TÖBBFÉLE ANYAGOT HASZNÁL FÖL, ÍGY A FÁT, A KENDERT, AZ ÓLMOT, ÉS A CSONTOT. A SAJÁTOS, ÉS RITKA MESTERSÉGEK VELEJÁRÓJA, HOGY NEM CSAK A TERMÉKET KELL ELŐÁLLÍTANIA A MESTERSÉG ŰZŐJÉNEK, HANEM A HOZZÁ VALÓ CÉLSZERSZÁMOKAT IS. PÉLDÁUL A HÁLÓKÖTŐTŰT BODZAFÁBÓL FARAGJA. EZ A RÉSZMUNKA ÉPPOLY IGÉNYES, MINT MAGA A HÁLÓ CSOMÓZÁSA. A BAJAI MESTER IS GYŰJT MINDEN KEZE KÖZELÉBE KERÜLŐ RÉGI ESZKÖZT, MELY A HALÁSZHÁLÓ-KÖTÉSHEZ VALAMIKOR IS KAPCSOLÓDOTT. IGYEKEZETT MEGISMERNI A SZAKIRODALOMBÓL, HOGY KIK HOGYAN KÉSZÍTETTEK HÁLÓT AZ ORSZÁG ÉS A VILÁG MÁS RÉSZEIN.

A HAGYOMÁNYOS PARASZTHALÁSZAT EGYES ELEMEI MA IS ÉLNEK A VIZEK MELLETT ÉLŐK KÖRÉBEN. A HALÁSZOK NAGY RÉSZE MÉG AZ ÁLTALUK HASZNÁLT NÉHÁNY ESZKÖZT MEG TUDJA KÖTNI, ILYENEK A VARSA, A MILLING. DE HA TEHETI, GYÁRI ALAPANYAGOT VÁSÁROL AZ ESZKÖZÉHEZ, A TÜKÖRHÁLÓHOZ, HÚZÓHÁLÓHOZ. AZ ESZKÖZÖK FORMAI GAZDAGSÁGA MÁRA AZONBAN ERŐSEN LECSÖKKENT. ENNEK TÖBB OKA IS VAN: AZ ESZKÖZT BETILTOTTÁK, A HALÁLLOMÁNY MEGCSAPPANÁSA MIATT EGYES ESZKÖZTÍPUSOK MÁR NEM VOLTAK ELÉG HATÉKONYAK, A KORÁBBI HALÁSZÓ VIZEKEN MEGTILTOTTÁK A HALÁSZATOT EZEK AZ ELFELEDETT SZERSZÁMOK MA MÁR CSAK MÚZEUMOKBAN ÉS A NÉPRAJZI SZAKIRODALOM FELJEGYZÉSEIBEN TALÁLHATÓK MEG: MENYHALVARSA, BOKORSZÁK, KUCSMAVARSA, KAPARÓHÁLÓ, NYITOTT KECE, CSONTOS KECE.

A KÉZI HALÁSZHÁLÓ-KÉSZÍTÉS RITKA MESTERSÉGGÉ VÁLT MÁRA, MERT AZ IGÉNYEKET AZ IPARI TÖMEGGYÁRTÁS ELÉGÍTI KI. AZ ÁLTALA KÉSZÍTETT HÁLÓKAT RITKÁN HASZNÁLJÁK EREDETI CÉLJAIKRA, MÁS A FUNKCIÓJUK, IPARMŰVÉSZETI TÁRGYAKKÉNT FUNKCIONÁLNAK, ÉS EGY GYÖNYÖRŰ KÉZI MESTERSÉG RELIKVIÁI INKÁBB. A LEGNAGYOBB HÁLÓ MÉRETE, AMIT EDDIG CSINÁLT 12 × 4 MÉTER HOSSZÚ VOLT. EZT A RÉGI, MÁRA AZONBAN MÁR SZINTE ELFELEDETTNEK SZÁMÍTÓ KÉZMŰVES MESTERSÉGET Ő VISZI TOVÁBB, ÉS REMÉLHETŐLEG AZ UTÓDAI IS FOLYTATJÁK A CSALÁDI HAGYOMÁNYT.

PENCZ JÓZSEF AVATOTT TUDÁSSAL, MAGABIZTOSAN, ÉS SZERETETTEL BESZÉLT A HALÁSZHÁLÓ-KÉSZÍTÉSRŐL. ÚGY FOGALMAZ: „HALÁSZSZERSZÁMOKAT KÉSZÍTEK, HAGYOMÁNYOS FORMÁKKAL, TERMÉSZETES ANYAGOKKAL: KENDERREL, FÁVAL DOLGOZOM”.

A HALÁSZHÁLÓ-KÉSZÍTÉS TÖRTÉNELMI KOROKAT IDÉZ FÖL, ÉLETMÓDOKRÓL TUDÓSÍT, FOLYÓK MENTI TÁJEGYSÉGEK SZOKÁSAIT, AZ OTTANI HALÁSZOK TAPASZTALATAIT SŰRÍTI MAGÁBA, JELENTŐS KULTÚRTÖRTÉNETI ÉRTÉKEKET KÉPVISEL, ÉS ŐRIZ MEG A MA ÉS A HOLNAP SZÁMÁRA.

PENCZ JÓZSEF JELES MESTER, TÖBB ORSZÁGOS NÉPMŰVÉSZETI ÉS KÉZMŰVES KIÁLLÍTÁSON, VÁNDORKIÁLLÍTÁSON MUTATTÁK BE HALÁSZSZERSZÁMAIT.

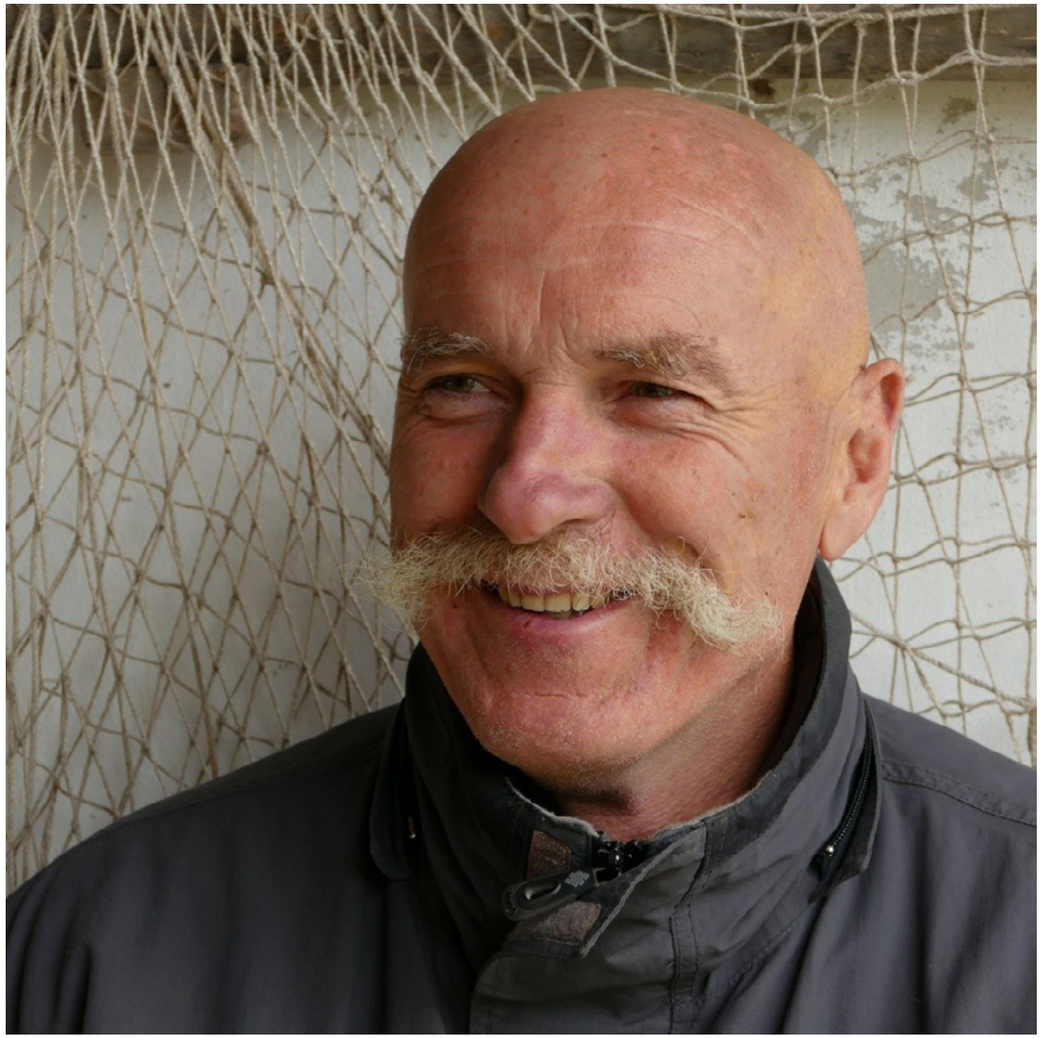

TIFÁN IRÉN

A hagyományokat ápolni kell!

BESZÉLGETÉS TIFÁN IRÉNNEL,
AZ UDVARHELYSZÉKI NÉPMŰVÉSZEK EGYESÜLETÉNEK ELNÖKÉVEL

Beszélne a gyermekkoráról, az iskoláiról? Mi jelent Önnek a tanítás?

RAJZ SZAKOS TANÁR VAGYOK. JÁSZBERÉNYBEN VÉGEZTEM TANULMÁNYAIMAT A KÖZÉPISKOLA UTÁN. SZERENCSÉSNEK MONDHATOM MAGAM, MERT NAGYON SZERETEM AZT, AMIT NAP, MINT NAP TESZEK: A TANÍTÁST, A GYEREKEKKEL VALÓ FOGLALKOZÁST. A RAJZÓRA MINDIG PIHENTETŐ, MÁS, MINT A TÖBBI ÓRA A GYEREKEK SZÁMÁRA. TANÍTVÁNYAIM ZÖME NAGYON SZERET RAJZOLNI. A HAGYOMÁNYOS NÉPMŰVÉSZETI MOTÍVUMOKAT IS SIKERÜL NÉHA BELOPNI A TANANYAGBA, EZZEL GAZDAGÍTVA A GYEREKEK ISMERETEIT. AZ ISKOLÁBAN HETENTE BÚTORFESTŐ KÖRT IS TARTOK AZ ÉRDEKLŐDŐ GYEREKEK SZÁMÁRA.

Mikor fedezte fel önmaga számára a népművészetet? Mit jelent Erdélyben a népművészeti hagyományápolás?

A NÉPMŰVÉSZETTEL MÁR FŐISKOLÁS KOROMBAN TALÁLKOZTAM, VOLT ILYEN TANTÁRGYUNK. ITT KAPTAM KEDVET HOZZÁ. A NÉPI BÚTORFESTÉSSEL KÖZEL 12 ÉVE FOGLALKOZOM, MONDHATNI NAPI SZINTEN. ERDÉLYBEN A NÉPMŰVÉSZETI HAGYOMÁNYÁPOLÁS SZÁMOMRA FELADAT. NEKÜNK, OKTATÓKNAK KELL MEGISMERTETNÜNK A TANÍTVÁNYAINKKAL. SZERENCSÉM VAN, MERT AZ UDVARHELYSZÉKI NÉPMŰVÉSZEK EGYESÜLETÉNEK VEZETŐJEKÉNT SZOROS KAPCSOLAT ALAKULT KI AZ EGYESÜLET TAGJAIVAL, A NÉPI ALKOTÓKKAL. GYAKRAN MEGHÍVJUK ISKOLÁNKBA ŐKET EGY-EGY „ISKOLA MÁSKÉPP” NAP ALKALMÁVAL, A SZÉKELYUDVARHELYI MÓRA FERENC ÁLTALÁNOS ISKOLÁBA, AHOL SZÍVESEN BEMUTATJÁK, MEGTANÍTJÁK GYEREKEINKNEK A KÜLÖNBÖZŐ NÉPI MESTERSÉGEK FORTÉLYAIT. MINDEZEK MELLETT AZ ALKOTÓTÁBOROK IS JÓ LEHETŐSÉGET NYÚJTANAK ARRA, HOGY GYEREKEINKKEL MEGISMERTESSÜK EZT A VILÁGOT.

Régi népi kézműves-mesterséggel, bútorfestéssel foglalkozik. Beszélne a saját alkotói világáról? A kezdetekről? A fölhasznált motívumokról? Melyik bútorfestő-hagyomány áll a lelkéhez a legközelebb?

TÖBB MINT 10 ÉVE FOGLALKOZOM NÉPI BÚTORFESTÉSSEL. EGY ALKOTÓTÁBOR ALKALMÁVAL ISMERKEDTEM MEG A MOTÍVUMOKKAL, A TECHNIKÁVAL EGY NYUGDÍJAS TANÍTÓNŐ, SIMON G. ANNA IRÁNYÍTÁSA ALATT, AKI ELÜLTETTE BENNEM A MAGOT, ÉS TOVÁBBI, A BÚTORFESTÉS MÉLYEBB TANULMÁNYOZÁSÁRA SARKALLT. HOMORÓDALMÁSI MOTÍVUMOKAT HASZNÁLTUNK. KÉSŐBB A VARGYASI BÚTORFESTŐ MOTÍVUMOK MEGISMERÉSÉRE IS KEDVET KAPTAM. GYAKORI VIRÁGMOTÍVUMOM A TULIPÁN, A GYÖNGYVIRÁG, A FORGÓRÓZSA, A SZEGFŰ. SZERETEK GALAMBOS MINTÁKAT IS FESTENI.

Mi a bútorfestés fortélya? Hogyan gondolja ki a következő munkáit? Milyen faanyagot és festéket használ hozzá?

HOGY MI A FORTÉLYA? HÁT, MINDENEKELŐTT A FA ALAPOS ELŐKÉSZÍTÉSE AZ ALAPOZÁSRA, UGYANIS NAGYON SZÉPEN, SIMÁRA KELL CSISZOLNI A FELÜLETET FESTÉS ELŐTT. VIZES ALAPÚ FESTÉKET HASZNÁLOK, OXIDPOROKBÓL KEVEREM KI FEHÉRENYVVEL ÉS VÍZZEL. EZ A VIZES BÁZISÚ FESTÉK FELSZEDI A FENYŐFA SZÁLAIT, ÚJABB

CSISZOLÁS SZÜKSÉGES. ADDIG KELL CSISZOLNI, ALAPOZNI, AMÍG SZÉP SIMA LESZ A FELÜLET. EZUTÁN JÖHET A KÖVETKEZŐ LÉPÉS, A FELÜLETHEZ IGAZÍTOTT VIRÁGCSOKOR (ÉLETFA) MEGTERVEZÉSE, FELRAJZOLÁSA, MAJD FESTÉSE. HOZOMÁNYOS LÁDÁKRA KERETEZÉS, „KAZETTÁK RAJZOLÁSA" IS SZÜKSÉGES. ENNEK ALAPOZÁSA ELTÉR AZ ALAP SZÍNÉTŐL. SZERETEK FESTENI ÖRÖKNAPTÁRT, TÉKÁT, DOBOZKÁKAT.
HOGY MIT FOGOK FESTENI, AZ ÁLTALÁBAN A MEGRENDELŐIMTŐL FÜGG. MOSTANÁBAN NEM JUT IDŐ ARRA, HOGY PIACRA IS TERMELJEK, MIVEL AZ ISKOLAI ÉS AZ EGYESÜLETI ÉLET TEENDŐIHEZ ELÉG SOK IDŐRE ÉS ENERGIÁRA VAN SZÜKSÉG. SAJÁT RÉSZÜNKRE VISZONT NÉHÁNY HASZNÁLATI TÁRGYAT ELKÉSZÍTEK. HADD EMLÍTSEM MEG ITT, HOGY ÉDESANYA, FELESÉG IS VAGYOK, KÉT FIÚGYERMEKÜNK VAN.

Ön szerint szívesen látja és veszi a közönség a népi kézműves termékeket?

IGEN, ÚGY LÁTOM, HOGY VAN IGÉNY A NÉPI KÉZMŰVES TERMÉKEKRE. VÁSÁROK, KIÁLLÍTÁSOK ALKALMÁVAL AZT TAPASZTALJUK, HOGY FŐKÉNT A KÜLFÖLDI TURISTA VÁSÁROL ILYEN JELLEGŰ TÁRGYAKAT, VALAMINT A HELYI KÖZÖNSÉG IS AJÁNDÉKNAK, VAGY AKÁR SAJÁT RÉSZRE IS.

Nagy múltra tekint vissza a Szejke Szépteremtő Kaláka népművészeti alkotótábor? Milyen gondolat jegyében született meg a kezdeményezés?

A KEZDEMÉNYEZÉS AZ UTÁNPÓTLÁS NEVELÉS JEGYÉBEN SZÜLETETT MEG. EZ EGY JÓ ALKALOM ARRA, HOGY A GYEREKEK „ELSŐ KÉZBŐL", NÉPI MESTEREKTŐL SAJÁTÍTHASSÁK EL A NÉPI MESTERSÉGEK CSÍNJÁT-BÍNJÁT.
A RÉSZTVEVŐ GYEREKEK TÖBBNYIRE „VISSZAJÁRÓ TÁBOROSOK", AKIK ÉVENTE RÉSZT VESZNEK A TÁBORBAN, DE VANNAK MINDIG ÚJAK IS. TÁBORUNK RÉSZTVEVŐI NEMCSAK UDVARHELYSZÉKRŐL ÉRKEZNEK, HANEM MÁS RÉGIÓBÓL IS, ÍGY A GYEREKEKNEK ALKALMUK ADÓDIK ISMERKEDNI, BARÁTSÁGOKAT KÖTNI. PÁRHUZAMOSAN TÖBB SZAKÁG MŰKÖDIK, ÍGY LEHETŐSÉG VAN ARRA, HOGY MINDET KIPRÓBÁLHASSÁK A RÉSZTVEVŐK. OKTATÓINK EGYESÜLETÜNK TAGJAI, AKIK SZÍVESEN ÁTADJÁK MESTERSÉGÜK FORTÉLYAIT A GYEREKEKNEK. TANÍTUNK FAFARAGÁST, NÉPI HÍMZÉST, BÚTORFESTÉST, CSOMÓZÁST, GYÖNGYFŰZÉST, CSIPKEVERÉST, CSUHÉFONÁST, SZÖVÉSTFONÁST, NÉPVISELETKÉSZÍTÉST, NEMEZELÉST.

Miben látja az alkotótáborok célját, hogyan fogalmazná meg a feladatait? Milyen jövőt jósol nekik?

AZ ALKOTÓTÁBOROK CÉLJA, HOGY A GYEREKEKKEL MEGISMERTESSÜK NÉPI KULTÚRÁNKAT, NEVELJÜK ŐKET A SZABADIDŐ HASZNOS ELTÖLTÉSÉRE, LEGYEN ALKALMUK BELEKÓSTOLNI, MEGÍZLELHESSÉK AZ ALKOTÁS ÖRÖMÉT. AMELYIK GYEREKNEK JÓ KÉZÜGYESSÉGE VAN, KEDVET KAP AZ ALKOTÁSHOZ, FOLYTATNI FOGJA.

AMI AZ ALKOTÓTÁBOROK JÖVŐJÉT ILLETI, AZT LÁTOM, HOGY AMENNYIBEN SIKERÜL MÉG EGY KIS TÁMOGATÁSSAL IS KIEGÉSZÍTENI A FELMERÜLŐ KÖLTSÉGEKET, AKKOR VAN ESÉLY A FOLYTATÁSRA. AMÍG MÉG VANNAK LELKES, ODAADÓ NÉPMŰVÉSZEK, OKTATÓK, ADDIG NINCS BAJ. SAJNOS, EGYESÜLETÜNK TAGJAI IS TÖBBNYIRE IDŐSEBBEK, EZÉRT AZ UTÁNPÓTLÁSRA IS GONDOLNUNK KELL. FELADATUNK, HOGY MÚLTUNK MEGBECSÜLÉSÉVEL SEGÍTSÜK A JÖVŐ NEMZEDÉKET!

Bemutatná az egyesületet az olvasóknak?

AZ UDVARHELYSZÉKI NÉPMŰVÉSZEK EGYESÜLETE 1979-BEN ALAKULT, FARAGÓ KLUB NÉVEN, MAJD KÉSŐBB CSATLAKOZTAK MÁS SZAKÁGAK KÉPVISELŐI IS (BÚTORFESTŐ, CSOMÓZÓ, NÉPI HÍMZŐ, GYÖNGYFŰZŐ, CSIPKEVERŐ, CSUHÉFONÓ, SZÖVŐ-FONÓ, NÉPVISELET KÉSZÍTŐ, NEMEZELŐ, CSONTFARAGÓ, BŐRDÍSZMŰVES, STB.), ÍGY SZÜKSÉGÉT LÁTTÁK AZ AKKORI ALAPÍTÓK, ÉLÜKÖN TANKÓ ALBERT AKKORI ELNÖKKEL, ALAPÍTÓ TAGGAL AZ ÚJ NÉV ADÁSÁT, ÍGY LETT UDVARHELYSZÉKI NÉPMŰVÉSZEK EGYESÜLETE.

EGYESÜLETÜNK CÉLJA A TÁRGYALKOTÓ NÉPI KULTÚRA HAGYOMÁNYAINAK ÉS ÉRTÉKEINEK FELKUTATÁSA, ÁPOLÁSA ÉS TERJESZTÉSE, VALAMINT AZ UTÁNPÓTLÁS NEVELÉSE, TOVÁBBÁ A SZÉKELYUDVARHELYEN ÉS KÖRNYÉKÉN TEVÉKENYKEDŐ NÉPI ALKOTÓK ÖSSZEFOGÁSA.

E CÉL ÉRDEKÉBEN AZ EGYESÜLET FELVÁLLALJA KULTURÁLIS TEVÉKENYSÉGEK SZERVEZÉSÉT, AMELY UDVARHELYSZÉK ŐSI, NÉPI SZIMBÓLUMRENDSZERÉT MEGISMERTETI, ÉS AMELY A HAGYOMÁNYOKAT AZ ALKOTÁS FOLYAMATÁN KERESZTÜL MEGŐRZI, TOVÁBBADJA. CSOPORTOS ÉS EGYÉNI NÉPMŰVÉSZETI KIÁLLÍTÁSOKAT SZERVEZÜNK ÉS VESZÜNK IS RÉSZT RAJTUK, BELFÖLDÖN ÉS KÜLFÖLDÖN EGYARÁNT; MINDEN HÓNAP ELSŐ CSÜTÖRTÖKÉN SZAKMAI TANÁCSKOZÁST TARTUNK; KÜLÖNBÖZŐ RENDEZVÉNYEKEN MESTERSÉG BEMUTATÓKAT VÁLLALUNK; ETNOGRÁFIAILAG ÉRTÉKES ÉS ÉRDEKES TÁJEGYSÉGEKRE TANULMÁNYI KIRÁNDULÁSOKAT TESZÜNK, MŰHELYLÁTOGATÁSOKAT, SZAKMAI ELŐADÁSOKAT, ALKOTÓTÁBOROKAT SZERVEZÜNK, AHOL OKTATUNK IS.

ÁLLANDÓ RENDEZVÉNYEINK KÖZÉ TARTOZNAK A FARSANGI NÉPSZOKÁSOK FELELEVENÍTÉSE ELŐADÁSOKKAL, HAGYOMÁNYÁPOLÁSSAL. TAGJAINK ÖNZETLEN MUNKÁJÁRÓL TANUSKODNAK AZOK AZ EMLÉKOSZLOPOK, KOPJAFÁK, KERESZTEK, MELYEKET ÖNKÉNTESEN ÉS DÍJMENTESEN ÁLLÍTOTTUNK KI SZÉKELYUDVARHELYEN ÉS A KÖRNYÉKEN. KOPJAFÁT ÁLLÍTOTTUNK A MÁRTON ÁRON TÉREN; LENGYELFALVÁN ORBÁN BALÁZS HALÁLÁNAK 100. ÉVFORDULÓJÁRA; CSANÁDI GYÖRGY EMLÉKÉRE A REFORMÁTUS TEMETŐBEN A SZÉKELY DALEGYLETTEL KÖZÖSEN; BUDVÁRON; A MILLECENTENÁRIUM ALKALMÁBÓL SZEJKÉN; CSERNÁTONBAN , A HASZMANN MÚZEUM 25 ÉVES FENNÁLLÁSÁNAK EMLÉKÉRE. SZENT ISTVÁN KERESZTET A KIS SZENT TERÉZ TEMPLOM FELSZENTELÉSÉNEK EMLÉKÉRE ÉS A HÚSVÉTI HATÁRKERÜLÉS ÚTVONALÁBA. 1990-BEN FARAGÓINK EGY NAGY KÖTÖTT KAPUT AJÁNDÉKOZTAK AZ AUSZTRIAI BADEN TESTVÉRVÁROSUNKNAK. A JÉZUS SZÍVE KÁPOLNA BEJÁRATÁHOZ ÁLLÍTOTTUNK EGY RÉGI SZÉKELYKAPUT, MELYNEK A FELJAVÍTÁSÁT ÉS FELÁLLÍTÁSÁT VÁLLALTA FEL EGYESÜLETÜNK.

EGYESÜLETÜNK AZ ÉVEK SORÁN ERŐS KIS HAGYOMÁNYSZERETŐ ÉS AKTÍV ALKOTÓ KÖZÖSSÉGGÉ FORMÁLÓDOTT. TAGJAINK DOLGOZNAK, ALKOTNAK, ÉRTÉKET TEREMTENEK, TANULNAK, OKTATNAK, TOVÁBBADJÁK, NÉPSZERŰSÍTIK A HAGYOMÁNYT: EZEK A TEVÉKENYSÉGEK KOVÁCSOLTAK ÖSSZE BENNÜNKET.

A TAGSÁGGAL JÁRÓ KÖTELEZETTSÉGEKET HAVI TALÁLKOZÁSAINK ALKALMÁVAL ÉLJÜK MEG, RÉSZESEI LEHETÜNK EGY BARÁTI, ALKOTÓ KÖZÖSSÉG ÖRÖMEINEK ÉS GONDJAINAK.

A MESTEREK ÉS MŰHELYEK – PÉLDAÉRTÉKŰ ÉLETUTAK C. KIADVÁNY
FELELŐS SZERKESZTŐJE A NÉPMŰVÉSZETI EGYESÜLETEK SZÖVETSÉGE

AZ INTERJÚKAT KÉSZÍTETTÉK: DALMÁT LAJOS, KÁLDY MÁRIA ÉS TÜRK TÍMEA
SZERKESZTŐ: STOCK JOHANNA
GRAFIKAI MUNKÁK: KASZTA DÉNES – ARKAS DESIGN

A KIADVÁNY MEGJELENÉSÉT TÁMOGATJA:

EFOP – 1.12.1.17 – 2017
EMBERI ERŐFORRÁS FEJLESZTÉSI OPERATÍV PROGRAM
„TEMATIKUS EGYÜTTMŰKÖDÉS ERŐSÍTÉSE AZ IFJÚSÁGÜGY, EGÉSZSÉGÜGY, KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS ÉS TÁRSADALMI FELZÁRKÓZÁS TERÉN A KÁRPÁT-MEDENCE SZOMSZÉDOS ORSZÁGAIVAL”

TÁMOGATOTT PROJEKT
„HÁLÓZATÉPÍTÉS AZ ÉLŐ NÉPHAGYOMÁNYÉRT – KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉS ÉS TUDÁSBŐVÍTÉS MEGVALÓSÍTÁSA A CIVIL TÁRSADALOM BEVONÁSÁVAL A HATÁRON ÁTNYÚLÓ KULTURÁLIS KAPCSOLATOK ERŐSÍTÉSÉN KERESZTÜL”

WWW.NESZ.HU